NAJER FOLKSBLAT
Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

פרייז 15 גראשען

10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 248 | Łódź, Czwartek, 29 października 1936 | אדרעס: לאדז, פעטריקאווער 21 טעל. 224-71 Adres Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. Skrz. poczt. 1.06 | לאדז דאנערשטאג פ' וירא י"ץ מרחשון תרצ"ז | 14-טער יאהרגאנג

ווידער געשלאגען יודישע סטודענטען

געוואָרפען רעהרלעך מיט שטינק-פליסיגקייטען. — 2 יודישע סטודענטען שווער פערוואונדעט; — ענדעקישע מיטינגען. — זייערע פראטעסטן געגען עובר זיין אויף דער אוניווערזיטעט-אויטאנאמיע

בעשטראפט 2 סטודענטען-כוליגאנעס מיט 25 זלאטעס

וואַרשאַ, 28 (טעלעפּאָניש)

נאָך די דינסטאָגדיגע געשעהענישען אין דער הויכער האַנדעלס-שול, איז בעכטען די שול געווען פערמאַכט און די לימודים זענען אָפּגערופען געוואָרען אויף אַן־אומבעשטימטער צייט.

נאָך די דינסטאָגדיגע געשעהענישען זענען 100 סטודענטען אַרעסטירט געוואָרען. ס'האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז דער גרעסטער טייל פון די אַרעסטירטע זענען נישט קיין סטודענטען פון דער הויכער האַנדעלס-שול נאָר זענען געקומען פון אַנדערע הויך-שולען. די אַרעסטירטע זענען אָפּגעפּהרט געוואָרען אין קאָמיסאַריאַט און אין אויספאָרשונגס-אַמט. נאָכדעם ווי זיי זענען פערהערט געוואָרען, איז אַ טייל סטודענטען בעפרייט געוואָרען און אַ טייל זענען פערהאַלטען געוואָרען.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט זענען היינט פאָרגעקומען מיטינגען אין פּאָליטעכניקום, אוניווערזיטעט און שול פאַר דאָרפישער ווירטשאַפט. צו קיין אומרוהען איז נישט געקומען. דער שטורמישסטער מיטינג איז פאָרגעקומען אין פּאָליטעכניקום, אויף די מיטינגען זענען בעטראַכט געוואָרען די דינסטאָגדיגע געשעהענישען אין דער הויכער האַנדעלס-שול. צו קיין געשעהעני'שען איז נישט געקומען. אומעטום זענען אָנגענומען געוואָרען די זעלבע רעזאָלוציעס:

1) אַז די פּאָליציי האָט נישט קיין רעכט אַרויפצוקומען אויף דער טעריטאָריע פון די הויך-שולען.

2) ס'ווערט געפאָדערט צו בעפרייען אַלע אַרעסטירטע און נישט אונטערצונעהמען קיין אויספאָרשונג בעגעגען זיי.

3) ס'ווערט פערלאַנגט, אַז דער „עקאָנאָמיסטען-קרייז" אין דער הויכער האַנדעלס-שול, וועלכער איז בעזייטיגט געוואָרען פון בנין, און צוליב וועלכען ס'איז געקומען צו די געשעהענישען, זאָל צוריק בעקומען אַ לאָקאַל אין בנין.

די פּרעזעסען פון די געזעלשאַפטען „בראַטניאַ פּאָמאָץ" אין אַלע דריי הויכשולען האָבען די רעזאָלוציעס איבערגעגעבען די רעקטאָרען און געבעטען אַן־ענטפער.

אויך די רעקטאָרען האָבען צונויפגערופען אַ זיצונג און האָבען אויסגעאַרבייט אַן־ענטפער.

וו אַ ר ש אַ, 28 (טעלעפּאָניש)

היינט זענען ווידער פאָרגעקומען אומרוהען אינ'ם וואַרשעווער אוניווערזיטעט: די ענדעקישע סטודענטען זענען בעפאַלען די יודישע סטודענטען און זיי, כנהוג, געשלאָגען.

זיי האָבען אויך געוואָרפען צווייי רעהרלעך מיט שטינקענדיגע פליסיגקייטען.

עטליכע יודישע סטודענטען זענען פערוואונדעט געוואָרען, דערונטער צוויי שווער: קאַץ און לעווקאָוויטש.

אָפּנוצענדיג דאָס „שטיקעל אַ־בייט" האָבען די ענדעקישע סטודענטען פערלאָזט די פאָרלעזונגס-זאַלען און זענען אַרויס אינ'ם הויף, וואו זיי האָבען אָפּגעהאַלטען מיטינגען. אויף די דאָזיגע מיטינגען האָבען זיי פּראָטעסטירט געגען דעם, וואָס די פּאָליציי איז דינסטאָג אַריין אין דעם בנין פון דער הויכער האַנדעלס-שול.

עהנליכע מיטינגען זענען פאָרגעקומען אינ'ם פּאָליטעכניקום.

ביי די ענדעקישע סטודענטען איז געווען אַ פּראָיעקט צו דערקלעהרען אַ פּראָטעסט-שטרייק און צו אָקופּירען די הויך-שולען. זיי זענען טאַקי סיי אינ'ם אוניווערזיטעט, סיי אינ'ם פּאָליטעכניקום און, סיי אין דער הויכשול פאַר לאַנדווירטשאַפט געבליבען זיצען ביז 3 אַ זייגער ביינאַכט. שפּע־טער האָבען זיי אָבער בעשלאָסען צו פערלאָזען די הויכשולען.

אין דער העכערער האַנדעלס-שול זענען די לימודים אָפּגעשטעלט געוואָרען אויף אַן־אומבעשטימטער צייט.

וו אַ ר ש אַ, 28 (טעלעפּאָניש)

דאָס סטאַראָסטע-געריכט האָט היינט געמשפּט 2 ענדעקישע סטודענטען, יאַסטשעמבסקי און באַרושעוויטש וועלכע האָבען דעם פערגאַנגענעם שבת צוהאַקט אַ שאַנק פון דער יודישער סטודענטישער זעלבסטהילף־אָרגאַניזאַציע ביי דער טעכנישער הויכשול אויף וואַלעוובערג'ס נאָמען.

די דאָזיגע 2 סטודענטען זענען פעראורטיילט געוואָרען צו בעצאָהלען שטראָף — צו 25 זלאָטעס יעדערער.

וו אַ ר ש אַ, 28 (טעלעפּאָניש)

קיין וואַרשאַ איז געקומען צופליהען דער רעקטאָר פונ'ם לעמבערגער אוניווערזיטעט, פּראָפ. קולטשינסקי. ער וועט אָפּהאַלטען אַ בעראַטונג מיט'ן בילדונגס-מיניסטער וועגען דער לאַגע אין די לעמבערגער הויכשולען.

פרעמיער געריגג פערזיכערט

אז די בעסערונג אין דייטשלאנד מוז קומען אין משך פון א האלב יאהר. — „מ'האט ביי אונז צוגעגנב'עט די קאלאניעס און דאס געלד" — זאגט ער

זייז אקציע ל'ויט'ן נירענבערגער פלאן

פ ע ר ל י ן, 28 (ספּ. טעל.)

היינט האָט דער פּרעמיער געריגג געהאַלטען אַ רעדע אויף ריטינגען ספּאָרטפּלאַץ. די רעדע, וואָס האָט געדויערט אַנדערטהאַלבען שעה איז טראַנסמיטירט געוואָרען דורך אַלע ראַדיאָ-סטאַציעס.

זיין רעדע האָט מקדים געווען מיט אַ וואָרט דער פּראָפּאַגאַנדע - מיניסטער, ד"ר געבעלס, וועלכער האָט געשילדערט דעם 10-יאָהריגער קאַמף פון די נאַציאָנאַל - סאָציאַליסטען. און געערעדט וועגען געריגגם איצטיגער מיסיע.

נאָך דעם, ווי ער האָט געריגגען אין נאָמען פון פאָלק און דער פּאַרטיי געשאָנקען מיט אַ גאָלדענעם פּאַרטיי-צייכען, האָט דאָס וואָרט גענומען געריגג גופא.

ער האָט אויפגעפאָדערט צו אָנגעשטרענגטער אַרבייט לויט'ן נירענבערגער פּלאַן, און ביי חשד גע־לעגענהייט מכבד געווען די זיגרייכע מלוכות פונ'ם וועלט-קריג מיט האַרבע פאָרוואורפען, אַז דאָס האָבען זיי דייטשלאַנד געבראַכט צו דעם שווערען מצב, פון וועלכען די נאַציס זענען די אויסלייזער.

איצטער — האָט ער געזאָגט — האַנדעלט זיך עס וועגען „פערזיכערן דעם דייטשען כבוד און לע־בען".

ער האָט אָנגעוויזען דערביי, אַז אין די ערשטע 4 יאָהר פון היטלער'ס הערשאַפט האָט דייטשלאַנד געוואונען די פרייהייט כלפי חוץ און די פולע סו־בערעניטעט פון דער דייטשער אַרמעע.

די אַרבייטסלאָזיגקייט — האָט ער דערקלערט — איז איצט אינגאַנצען ליקווידירט. דער איבערגעבלי־בענער מיליאָן אַרבייטסלאָזע רעקרוטירט זיך פון סעזאָן־אַרבייטער און פון אומפעהיגע צו יעדער מין אַרבייט.

„מען וואַרפט אונז פאָר — האָט ער געזאָגט — אַז מיר ווילען האָבען רויה-שטאָפען, אַז מיר פער־לאַנגען אַ טייל פון די וועלט-רייכטימער, וואָס קו־מען אונז. יאָ, אַזוי איז עס טאַקי: מיר ווילען דעם חלק און מיר וועלען איהם האָבען! די וועלט דאַרף אונז דאַנקבאַר זיין, וואָס מיר ווילען קריגען בדרך שלום חאָס, וואָס מ'זאָגט אונז אָפּ. מיר האָבען נישט קיין קאָלאָניעס — מען האָט זיי ביי אונז צוגעגנב'עט נאָך דער שלימזלדיגער מלחמה. מ'זאָגט אַז: אויב איהר ווילט רויה-שטאָפען, טאָ בעצאָהלט מיט געלד. יאָ, עס שטימט: מיר וואָלטען גרייט געווען צו בע־צאָהלען מיט געלד, ווען מען וואָלט אונז אָט דאָס געלד נישט צוגעגנב'עט!"

ער האָט ווייטער גערעדט וועגען דער אַפּראָוויזאַ־ציע און געגעבען אָנצוגעהערען, אַז דייטשלאַנד וואָלט געווען גליקליך, ווען זי פערמאָגט כאָטש אַ טייל פון די ענגלישע קאָלאָניעס...

גערעדט האָט ער אויך וועגען דעם מאַנגעל אין פלייש און פעטסען. און וועגען דעם, אַז ער וועט זיך בעמיהען, אַז דאָס דייטשע פאָלק זאָל זיין זאַט אָהן אַ קאַרטען־סיסטעם.

דער סוף פסוק איז געווען: „צום ווערק מוזען מיר צוטרעטען מיט אַ געזונטען אָפּטימיזם, און די בעסערונג מוז קומען אין אַ האַלב יאָהר אַרום".

בכלל האָט די רעדע געריגג'ס נישט געבראַכט קיין שום רעוואָלוציעס.

טאָג - טעגליך

לפנים'דיגער פּערראַט

די לאָנדאָנער פּרעסע רעדט אַרום די לעצטע נאָטע פון דער פּאָרטוגאַלישער רעגירונג, וואָס איז איבערגעגעבען געוואָרען דעם קאָמיטעט פאַר נישט-אינטערווענץ אין שפּאַניען, אין וועלכער עס ווערט דערקלעהרט, אַז פּאָרטוגאַל האָט דאָס רעכט צו יעדער צייט צוריקצוציהען איהר דעלעגאַט פונ'ם קאָמיטעט.

די שטעלונג איהרע בעגרינדעט די פּאָרטוגאַלישע רעגירונג דערמיט, וואָס די ענגלישע רעגירונג זאָל האָבען עובר געווען אויפ'ן סטאַטוס פונ'ם קאָמיטעט, וועלכען עס זענען פאָרגעשטעלט געוואָרען די בעשולדיגונגען פון דעם מאַדרידער אויסערן־מיניסטער דעל-וואַיאָ.

דער דיפּלאָמאַטישער קאָרעספּאָנדענט פון „דיילי טעלעגראַף" שטרייכט אונטער, אַז לויט די מיינונגען, וואָס הערשען אין די אָפיציעלע לאָנדאָנער קרייזען, בעשווערט פּאָרטוגאַלס איצטיגע שטעלונג די אַרבייט פונ'ם קאָמיטעט און שטעלט אונטער אַ פראַגעצייכען די צוועקמעסיגקייט פון זיין עקזיסטענץ בכלל.

צו דער בעשווערונג פון די עקזיסטירענדע מניעות „העלפט" אויך צו די כוונה פון דעמזעלבען פּאָרטוגאַל צו אָנערקענען די רעגירונג פון די אויפשטענדיגע אין בורגאָס, וואָס דאָס זאָל געשעהן, ווען די אויפשטענדיגע וועלען פערנעהמען מאַדריד.

די קלאַנגען און השערות ברייטערען זיך אויס דערמיט, וואָס מ'האַלט כמעט פאַר זיכער, אַז פּאָרטוגאַל וועט אין איהר לפנימ'דיגען פּערראַט נישט בלייבען איינזאַם, און אַז דיזעלבע כוונות, וואָס זי, האָבען אויך דייטשלאַנד, איטאַליען און די דרום-אַמעריקאַנישע מלוכות.

מיר שטייען, אַלזאָ, פאַר'ן אָנגעזיכט פון דעם לאָגישען פּועל יוצא: נאָך דעם פערבאָרגענעם פּערראַט, קומט דער אָפענער, דער לפנימ'דיגער.

מ.

אונזער וואָרט

„הייליגער" צאָרן

די ענדעקישע סטודענטען אין וואַרשאַ זענען נאַיבעררעשט: — ס'טייטש? פּאָליציי מישט זיך אַריין אין זייערע עסקים, אין זייערע, ווי די אַמע־ריקאַנער זאָגען, „מאָנקי-ביזנעס" (מאַלפּישע גע־שעפטען) און האָט אינטערווענירט, בעת זיי האָבען געטון זייער הייליגע וויסענשאַפטליך-געזעלשאַפט־ליכע אַרבייט, בעת זיי האָבען מיט גומענע שטעקענס און האַמערס געשלאָגען די יודישע סטודענטען.

על פּי רעכט האָבען די סטודענטען בעזונ־דערע... רעכט.

זיי האָבען אויפ'ן שטח פון אוניווערזיטעט זייער אויטאָנאָמיע, און דאָרט זענען זיי, די סטו־דענטען בכלל אומבעריהרליך.

די אומבעריהרליכקייט איז אָבער בלויז נוגע די ענדעקעס — אַזוי מיינען זיי, און זענען אין דעם אַדאַי אויך איבערצייגט! — און די יודישע סטו־דענטען, אַז מען „ריהרט" זיי מיט מעסערס אין די זייטען און מיט האַמערס איבער די קעפּ, דאַרפען זיך פיהרען שטיל און אַרטיג—זיי דאַרפען שווייגן—

די יודישע סטודענטען און די יודישע עפענט־ליכקייט בכלל וועט אָבער נישט שווייגען — בקיין שום אופן.

אויב עס שווייגט דערווייל דאָס געוויסען פון דער ברייטער פוילישער געזעלשאַפט, צו וועלכער עס האָט אַפּעלירט דער העכסטער אויטאָריטעט אין דעם פאַל — דער בילדונגס-מיניסטער, אויב עס הערט נישט אויף די טאָג-טעגליכע משוגענע העצע פון די שוואַרץ־מאה'דיגע און ברוין-שטאַ־פּעטישע צייטונגען, אויב די פּראָגרעסיווע פּוי־לישע אוניווערזיטעט-יוגענד קאָן זיך מיט דער שוואַרץ־מאה'דיגער כוליגאַנעריע נישט אַניעצה גע־בען — וועלען מיר שטענדיג זיין דערפאַר, אַז די „אויטאָנאָמישע הפקרות" זאָל אויפהערען. וואָרום אויב ס'האַנדעלט זיך וועגען פּיקוח נפש איז יעדער מיטעל בערעכטיגט, און דער „הייליגער" צאָרן פון די מנובלים איז פּשוט לעכערליך!

ב.

פּראָטעסט געגען די יודען-רדיפות אין מיזכעו

י ר ו ש ל י ם, 28 (יט"א טעל.)

היינט איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון אַלע איראַקער יודען, וועלכע וואוינען אין ארץ־ישראל, אויף דער זיצונג איז אָנגענומען געוואָרען אַ שאַרפער פּראָטעסט געגען די יודען-פערפאָלגונגען אין איראַק.

הננו מביעים את רגשי השתתפותנו לחברנו מיכאל לובלינר
למות עליו
אביו ז"ל
קבל נחומים!
הפקידים של הבנק
הקואופרטיבי למסחר ותעשיה בלודז
פיוטרקובסקה 6.

דער יודישער שטאַנדפּונקט

פאַר דער קעניגליכער קאָמיסיע אין א"י

ירושלים, 28 (יט"א טעל.)

ווי ס'ווערט מיטגעטיילט זענען שוין געמאַכט געוואָרען אַלע הכנות פאָרצושטעלען דעם יודישען שטאַנדפּונקט דער קעניגליכער קאָמיסיע, וועלכע קומט אין דער נאָהענטסטער צייט קיין ארץ־ישראל.

דער ענגער אַקציאָנס־קאָמיטעט האָט אויסגעאַרבייט אַ פאָרלויפיגע ליסטע פון יודען, וועלכע דאַרפען אויסגעהערט ווערען דורך דער קאָמיסיע.

אין דער ליסטע פיגורירט אויך ד"ר חיים ווייצמאַן.

די לעצטע פאַרבעריייטונגען וועלען געמאַכט ווערען די קומענדיגע וואָך, ווען ס'וועט זיך צונויפקומען נאָכאַמאָל דער ענגער אַקציאָנס־קאָמיטעט.

אין דער דאָזיגער זיצונג וועלען אויך אנטיילנעהמען פאָרשטעהער פון אַלע אלגעמיינע יודישע אינסטיטוציעס, מיט'ן צוועק צו פאַראייניהייטליכען די שטעלונג, און אויסצואַרבייטען אַ פולע ליסטע פון יודען, וועלכע דאַרפען אויסגעהערט צו ווערען דורך דער קאָמיסיע.

ירושלים, 28 (יט"א טעל.)

פון אַראַבישע קוועלען טיילט מען מיט, אַז אויך דאָרט ווערען געמאַכט אַלע פאַרבערייטונגען כּאַ' דעם בעזוך פון דער קעניגליכער קאָמיסיע.

—*×*—

יודישע פראגען

אויף דער קאָנפערענץ פון דער אנגליקאַנישער קירך

לאָנדאָן, 28 (יט"א טעל.)

די קאָנפערענץ פון דער אַנגלאָקאַנישער קירך וועלכע קומט פאָר אין לאָנדאָן האָט שאַרף פערוּרטיילט יעדען פרוב פון אַנטיסעמיטישע אונרוהען אין „איסט־ענד", די קאָנפערענץ האָט ערקלערט, אַז אַזעלכע מעשים זענען אונקריסטליך, די קאָנפערענץ האָט אויך בעריהרט די ארץ־ישראל־פראַגע און די ציוניסטען זענען אויפמערקזאַם געמאַכט געוואָרען אַז זיי זאָלען נישט פאַרמאַכען די אויגען אויף די אַראַבישע טענות.

נאָך נישט פערענדיגט

דער ערשטער פליה ווארשא — חיפה

וואַרשאַ, 28 (יט"א טעל.)

די דירעקציע פון „לאָט" האָט בעקומען אַ ראַדיאָ־דעפּעשע, אַז דער ערשטער קאָמוניקאַציע־אַעראָפּלאַן, וואָס איז געפלויגען פון וואַרשאַ קיין חיפה, האָט זיך, צוליב'ן שטורם, געמוזט אַראָפּלאָזען אין ראָדאָ. מאָרגען, דאָנערשטאָג אינדערפריה פליהט דער אַעראָפּלאַן אָפּ קיין חיפה.

ארץ־ישראל־פּעטיציעס

וועלען וואהרשיינליך נישט בעטראכט ווערען אין זשענעווע

זשענעווע, 28 (יט"א טעלעגראַפיש)

די פּעטיציעס ווענען די א"י־ענינים וועלען וואהרשיינליך נישט בעהאַנדעלט ווערען דורך דער מאַנדאַט־קאָמיסיע, ווייל ענגלאַנד וועט נישט רעגולירען איהר פאָרשטעהער, וואָס זאָל געבען אויפקלערונגען כּל זמן עס וועט נישט זיין בעקאַנט דער בעריכט פון דער קעניגליכער קאָמיסיע.

2 יוגענד־דעמאָנסטראַציעס אין תל־אביב

תל־אביב, 29 (יט"א טעלעגראַפיש)

היינט זענען דאָ פאָרגעקומען 2 יוגענד־דעמאָנסטראַציעס פאַר דער תוצרת הארץ: איינע אַ דעמאָנסטראַציע פון אַרבייטער און די צווייטע — פון בּיתר.

פּאָליציי האָט אַרעסטירט 8 מאַן פון די אַרבייטער און 1 בּיתר'יסט.

די באַיקאָט־פּרעדיגער אין ארץ־ישראל

ירושלים, 28 (יט"א טעל.)

דער גרויס־מופטי האָט פאַראָרדענט, אַז אַלע מופטים אין לאַנד זאָלען בעת זייער פּרעדיגען אין די מעטשעטען אונטערשטרייכען דעם שאַרפען באָיקאָט געגען יודען.

היינט — פּראָטעסט פון די אַראַבישע פּאַרט־אַרבייטער

ירושלים, 28 (יט"א טעלעגראַפיש)

די אַראַבישע פּאַרט־אַרבייטער אין יפו האָבען אויף מאָרגען פּראָקלאַמירט אַ פּראָטעסט־שטרייק געגען דעם תל־אביב'ער פּאָרט.

זאַמעל־אַקציע לטובת די פערוואונדעטע אַראַבישע טעראָריסטען

ירושלים, 28 (יט"א טעלעגראַפיש)

די אַראַבער האָבען פּראָקלאַמירט אַ זאַמלונג לטובת די פערוואונדעטע אַראַבישע טעראָריסטען, וועלכע ווערען אַצינד געהיילט בּיינאַכט אין געהיים דורך אַראַבישע דאָקטוירים.

היינט ווערט אָפּגעשאַפט דער אויסנאַהמס־צושטאַנד אין ירושלים

ירושלים, 28 (יט"א טעלעגראַפיש)

נאָך דעם ווי עס איז אָפּגעשאַפט געוואָרען דער אויסנאַהמס־צושטאַנד אין איינע שטעט ווערט אויך דער אויסנאַהמס־צושטאַנד מאָרגען אָפּגעשאַפט אין ירושלים.

גען. דיל ביים כותל־מערבי

ירושלים, 28 (יט"א טעל.)

דער אויבער־קאָמאַנדיר פון די ענגלישע מיליטערישע כּוחות אין ארץ־ישראל האָט היינט בעזוכט דעם כותל מערבי.

קאָנדאָלענץ צו'ן טויט פון קאָנסול ליקאַשעוויטש

וואַרשאַ, 28 (טעל.)

צוליב'ן טויט פון פּוילישען גענעראַל־קאָנסול אין ארץ־ישראל לוקאַשעוויטש האָט דאָס יודישע פּאַרלאַמענטאַרישע קאָלאָ צוגעשיקט אַ קאָנדאָלענץ־דעפּעשע צום פּוילישען אויסערן־מיניסטעריום.

5,695 נייע עולים

זענען אין סעפּטעמבער אנגעקומען קיין ארץ־ישראל

ירושלים, 28 (יט"א טעלעגראַפיש)

לויט אַן אָפיציעלען בעריכט זענען אין משך פונם חודש סעפּטעמבער אָנגעקומען אין לאַנד 5.695 עולים, דערונטער — 173 קאַפּיטאַליסטען.

בּיליגער רעקלאַמע־חודש!

דער בעקאַנטער קונסט־פאָטאָגראַפישער אַטעליער

„POLONJA"

אינה.: גוטערמאַן / 31 גדאַנסקאַ 31

מאַכט בעקאַנט דעם ג' פּובליקום, אַז די פּרייזען פון אַלער אַרט פאָטאָגראַפיעס זענען בעדייטענד פּערקלענערט געוואָרען.

כ'ווערען אויסגעפיהרט אַלערליי פאָטאָ־אַרבייטען ווי אויך אין אובעזפּיעטשאַלניע און צו מאַטריקולעס

ספּעציעלער סאַלאָן פון גרויסע פּאָרטרעטען צו שפּאָט בּיליגע פּרייזען. —::— נוצט אויס די געלעגנהייט!

פּינקטליכע און רעעלע אויספיהרונג!

Z intencji zaręczyn
p. Jakóba Gofesgnade
z panną
Różą Lublińska
życzy wiele szczęścia
Z. Zylberberg.

געדענקט, בּייל
שטשעשליווי
אַ גרויסער אויסוואַהל פון
אָריגינעלע בּיליגער און טאָמאַשאָווער סחורות
אויף אַנציגער און פּאַלטענס
פון די בעסטע קוואַליטעטען
אויף פערשידענע רעשטען
קומט אַ'י איבערצייגט אייך
R.Szczęśliwy
לאָדז, 5 נאַוואָמיעסקאַ 5
טעל. 156-09.
געדענקט פּראָנט II שטאָק.

אונזער חשוב'ן מיטגליד
ה' משה העכט
צוליב'ן פריהצייטיגען טויט פון זיין ליבע אונפערגעסליכע
טאָכטער נ"ע
דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען בּיילייד.
המקום ינחם אותך בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.
די פערוואַלטונג פון שעכטער־הזרמאוניקעס און קעלבער־שעכטער־פעראיין אין לאָדז.
פּאָדזשעטשנאַ 10.

די מאָדערנע
טאַנץ־שולע
אויף פּיעטריקאָווער 89
קוועער אָפיצינע פּאַרטער
אונטער דער לייטונג פון בעקאַנטען דיפּלאָמירטען טאַנץ־לעהרער
S. RUBINSZTAJN
נעמט אָן איינשרייבונגען פאַר אָנפאַנגער טעגליך פון 10 פריה ביז 10 אָוונט.
בּעמ. פאַר אונגעזעצטע שבת און זונטאָג פּראַקטישע לעקציעס.
ספּעציעלע שטונדען פאַר לאַנג־געקליידעטע.
מיט אכטונג
דיפּלאָמירטער טאַנץ־לעהרער.
ס. רובינשטיין.

בחנם ווערט צוגעפּאַסט אַלערליי ילעזער!

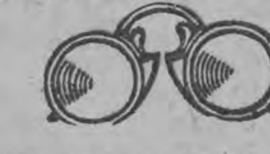

„OPTICUM"
28 פּיעטריקאָווער 28
בעזיצט אויף לאַגער אַ גרויסען אויסוואַהל פון פערשידענע ברילען, בּינאָקלען, אַלערליי צילינדער־גלעזער, סאַמבּינירטע גלעזער, טערמאָמעטערס, אַלעס צו די בּיליגסטע פּרייזען.
ס'ווערען אויך אויסגעפיהרט רעצעפּטען, רעפּעראַטורען פּינקטליך און רעעל. — געדענקט די אדרעס
עס ווערען אָנגענומען אַלע אַרט רעצעפּטען פון די ח"ח דאָקטוירים.

פּערשפּרייט
דעם נייעם
פאָלקסבלאַט

די בּיליגסטע קוועלע
פון אַלערהאַנד
ניי־מאַשינען,
טיילען, נאָדלען אז"וו איז ביי
Skład maszyn do szycia
Singer i Lachman
Łódź, Zydowska 2,
telefon 246-73.

Dr. med.
M. TAUBENHAUS
צוריקגעקעהרט
ספּעציאַליסט
פאַר אַקושעריע און פרויען קראַנקהייטען
פערהיטונג געגען שוואַנגערשאַפט
זגעזשער 11. טעלעפאָן 09-248.
נעמט אָן פון 8—9 פריה און פון 4—8 אָוו

STARSZY FELCZER
T. OKNO
צוריקגעקעהרט
וואוינט יעצט: נאַרוטאָוויטשאַ 6.
טעל. 137-03.
נעהמט אָן אַ גאַנצען טאָג.

Dr. B. Hurwicz
Choroby skórne i weneryczne
Piotrkowska 10
נעמט אָן פון 8—11 און פון 5—9 אָוו
זונטאָג און יום־טוב — פון 8—1 מיטאָג

Dr. med.
J. GOLDBERG
ספּעציאַליסט פאַר אויגען־קראַנקהייטען
צוריקגעקעהרט
Śródmiejska 20, tel. 186-13.
נעמט אָן פון 11—1 און פון 7—8 אָוונד

Dr. med.
P. KOTOK
CHOROBY WEWNĘTRZNE
przyjmuje od 5–7 wiecz.
Zeromskiego 44, tel. 114-25
POWRÓCIŁ.

Dr. med.
M. GLAZER
ספּעציאַליסט פאַר הויט־ און וועגערישע קראַנקהייטען
צוריקגעקעהרט
ZACHODNIA 64, tel. 185-49
נעהמט אָן פון 12—2 מיטאָג און פון 7 ביז 8.30 אָוונד.
זונטאָג און חגאות פון 10—12 בּייטאָג.

Dr.
Wajnberg
ספּעציאַליסט פאַר לונגען־, האַרץ און סקלעראָז קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אָן פון 9-10 פריה, 5-8 8-9 אָוו.

Dr. med.
P. Braun
צוריקגעקעהרט
ספּעצ. פאַר טריפּער, סיפילים און הויט־קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער־שוואַכע
צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 100-57
נעמט אָן פון 8—2 מיטאָג און פון 4—9 אָוו.
ספּעציעלער וואַרטע־זאַל פאַר פרויען.
פאַר אַ ונבעמיטעלטע—לעטשניצע־פּרייזען.

DR.
S. Kantor
ספּעצ. פאַר הויט און וועגערישע קראַנקהייטען (מענער־שוואַכע)
90 פּיעטריקאָווער 90
טעל. 129-45
נעמט אָן פון 8—2 נאָכט. און פון 6—9 אָוו

DR. MED.
G. GERSZTAJN
ספּעציאַליסט פאַר אויגען־קראַנקהייטען
צוריקגעקעהרט
Traugutta 12, tel. 175-10
נעמט אָן פון 11—2 און פון 5—8.30 אָוו

אויערען, נאָז און האַלז און לונגען־קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. RAKOWSKI
פּיעטריקאָווער 67. טעל. 127-81
נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (אָפּעראַציע א. א. ו. וו. אויך אַמבולאַטאָרישע) פון 9-2 און פון 4-8 אָוונט
ביי דער קליניק איז טעטיג
אַ רענטגען־קאַבינעט
פאַר דורכלייכטונגען און אַלערליי פאָטאָגראַפיעס

ד"ר העללער
ספּעצ. פאַר הויט און וועגערישע קראַנקהייטען און מענער־שוואַכע
8 טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89
נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט
זונטאָג פון 10—2 מיטאָג.
צוריקגעקעהרט
פאַר פרויען — אַ ספּעציעלער וואַרטע־זאַל
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע־פּרייזען

לעטשניצע
פאַר וועגעריש קראַנקע
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
לאָדז, זאַוואַדזקאַ 1
טעל. 122-78
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוונד.
וועגעריש־קראַנקע, מענערשוואַכע און הויט־קראַנקהייטען
אַנאַליזען פון בלוט און אורין
די פערהיטונגס־סטאַציע
אין טעטיג אַ גאַנצען מעת לעת
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע־זאַל
אַ בעראַטונג 3 זל.

Dr. med.
E. WAJNBERGOWA
אויגען־קראַנקהייטען
Dr. med.
M. WAJNBERG
נערווען־קראַנקהייטען
האָבען זיך איבערגעצויגען אויף
LEGJONÓW 3 (Zielona)
tel. 172-20.

לעטשניצע
פון דאָקטוירים־ספּעציאַליסטען
11 בזשעזשינער 11
טעל. 137-63.
עס נעהמען אָן פאָלגענדע דאָקטוירים:
ד"ר קויפמאַן, ד"ר דינענזאָן, ד"ר רויטער, ד"ר שפּירא, ד"ר נאַדעל, ד"ר י. איציקזאָן, ד"ר סטופּאַי, ד"ר ספּירא, ד"ר שמיר־געלד נערווען־קראַנקהייטען
און דענטיסטין סטאַראָפּאָלסקאַ.
וויזיטען אין שטאָט. אַלע אַרט מעדיצינישע הילף. קאַבינעט פאַר פיזיקאַלישער טעראַפּיע און רענטגען.
אַלע אַרט אימפּונגען (געגען דיפטעריט און אַנדערע).

Dr. med. Niewiażski
ספּעציאַליסט פאַר טריפּער, סיפילים און הויט־קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער־שוואַכע
אַנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40
פּראָנט, 1טער שטאָק
נעהמט אָן פון 8-11 און פון 5-9 אָוונט
זונטאָג און יום טוב פון 9-1 נאָכמיטאָג.
ספּעציעלער וואַרטע־זאַל פאַר פרויען

טרויעריגע בשורות פון די פראנטען אין שפאניען

בורגאס, 82 (ספ. טעל.)

די ציוויל־מיליטער רעגירונג פון די אויפשטענדיגע אין בורגאס האט ארויסגעגעבען א דעקרעט, לויט וועלכען אלע מאטראסען־רעזערוויסטען ווערען צו־גערופען צו אקטיווער דינסט.

לויט ידיעות, וואס זענען דא אנגעקומען, זע־נען די ארכיוון פון די מיניסטעריומס פאר קריג, פינאנצען און יוסטיץ אריבערגעטראגען געווארען פון מאדריד קיין בארצעלאנא.

פאריז, 28 (ספ. טעל.)

דער ספעציעלער שליח פון דער „האוואס"־אגענטור שילדערט אין טרויעריגע פארבען די לאגע פון רעגירונגס־מיליטער אויף אלע שפאנישע פראנטען, וועלכע ציהט זיך צוריק, איבערלאזענדיג אויף די שלאכט־פעלדער א סך קרבנות.

סעוויליא, 28 (ספ. טעל.)

דער אייזערנער רינג פון גען. מאלא'ס און גען. וואַרעלא'ס מיליטער ארום מאדריד ווערט אלץ ענגער. אונטער'ן אנגריף פון די אטאקירענדע אויפשטענדיגע ציהען זיך די אפטיילונגען פון דעם רעגירונגס־מיליטער אויף צוריק.

בעשלוס פון דער לייבאר-פארטיי און די טרייד-אוניאנס

לאנדאן 28 (ספ. טעל.)

די געמיינזאמע פערזאמלונג פון די פארשטעהער פון דער לייבאר־פארטיי מיט דעם טרייד־אוניאן־קאנגרעס האט בעשלאסען צו פאדערן פון דער ענג־לישער רעגירונג, אז צוזאמען מיט דער פראנצויזי־שער רעגירונג זאל זי תיכף איניציאטיוו אנ'אינטער־נאציאנאלע פערשטענדיגונגס - אקציע, בכדי צוריק־צוקערען שפאניען די פולע האנדעלס־רעכט צו וואר־מען מיט די רעכט צו קויפען געווער.

איטאליענישע און סאוויעטישע נאטעס

אינ'ם קאמיטעט פאר נישט אינטערווענץ אין שפאניען

לאנדאן, 28 (ספ. טעל.)

דער פארזיצער פון נישט־אינטערווענץ־קאמיטעט לארד פלימוט האט היינט בעקומען א נייע איטאליע־נישע נאטע, אין וועלכער עס ווערען אויסגערעכענט א ריהה נייע פאלען פון עובר זיין אויפ'ן נישט־אינ־טערווענץ־פאקט מצד דער סאוויעטען - רעגירונג.

צוליב דער דאזיגער נאטע איז היינט פארגעקו־מען א זיצונג פונם נישט־אינטערווענץ־קאמיטעט.

אין דער דאזיגער נאטע ווערט אויך געפאדערט אז דער פערלויף פון די דיסקוסיעס זאל פערעפענט־ליכט ווערען.

אין דער איטאליענישער נאטע זענען אויסגערעכ־נעט 20 פונקטען, לויט וועלכע די סאוויעטען זא־לען האבען עובר געווען אויפ'ן אפמאך.

די זיצונג פונם קאמיטעט האט געדויערט אנ'ערך 5 שעה.

ס'איז בעשלאסען געווארען ארויסצוגעבען פא־ריכות'דיגע קאמוניקאטען וועגען די זיצונגען.

דער פארזיצער האט געמאלדען, אז עס איז אנ־געקומען א געשריפט פונם סאוויעטישען אמבאסא־דאר, אין וועלכער עס ווערט פרעציזירט די פריהער־דיגע סאוויעטישע נאטע. און פון וועלכער עס איז צו זעהן אז די סאוויעטען פערבלייבען אינם קאמי־טעט און זייער אנטייל אין זיינע ארבייטען בלייבט נישט געענדערט.

עס זענען אויך ארומגערעדט געווארען די נא־טעס פון איטאליען און פארטוגאל.

דעם קומענדיגען מאנטאג וועט דער סוב־קא־מיטעט, לויט'ן פארשלאג פון לארד פלימוט, אויס־ארבייטען קאנקרעטע פראפאזיציעס וועגען איינשטעל־לען א קאנטראלע אויפ'ן שפאנישען טעריטאריום. אין די פארטען און אין די גרעניץ־פונקטען.

מוסאליני רעדט

אין דער בעגלייטונג פון מונדירטע נאצי-דעלעגאטען

רוים, 28 (ספ. טעל.)

היינט איז געפייערט געווארען דער 14־טער יאהרצייט פון פאשיסטען־מארש אויף רוים. די פייערונגען זענען אדורך אונטער'ן צייכען פון פער־הערליכען מוסאליני'ן, וועלכער האט, — אין דער בעגלייטונג פון דייטשע דעלעגאטען געקלידעט אין נאצי־מונדירען — געהאלטען א גרויסע דרשה צום פאלק וועגען דעם זיג אין אביסיניען א. אז. וו.

עס זענען געמאכט געווארען גרויסע פאראדען מיט בלאזען אין פאנפארען, מיט אילומינאציעס וכדומה.

ענגלישע רעגירונג וועט בעקעמפען דעם פאשיזם אין ענגלאנד

לאנדאן, 28 (יט"א טעלעגראפיש)

דער ענגלישער קאבינעט האט בעשלאסען אנ־צונעהמען א ריהה שריט קעגען די פאשיסטען אין ענגלאנד.

ווי מען רעכענט, וועט אויף דער דערעפענונג פונם פארלאמענט ארייגעטראגען ווערען א געזעץ־פראיעקט וועגען דעם דאזיגען ענין.

די אגודה וועט איצט קענען איבערנעהמען אין ווארשא די קהלה-פערוואלטונג

ווארשא, 28 (טעלעפאניש)

ווי בעקאנט איז ביי די לעצטע וואהלען אין דער קהלה־פערוואלטונג ענטשטאנען א שקלא וטריא וועגען דעם נומער 3 (ליסטע פון נאציאנאלען בלאק), וואס די ציפער איז געווען נישט געהעריג אנגעשרי־בען. דעמאלט האט די וואהל־קאמיסיע טעהאט בעשטימט פאר די ציוניסטען 3 מאנדאטען.

דער רעגירונגס־קאמיסאר האט חוקר ודורש געווען דעם ענין, און די נישט קלאר אנגעשריבענע ציפער 3 גיט'ספל'ט.

אזוי ארום האבען די ציוניסטען פערלוירען 1 פערוואלטונגס־מיטגליד און בלייבען ביי 2. דאגעגען האט איצט די אגודה צוגעקומען נאך איינעם ד. ה. אז זי האט איצט 6 מאנדאטען. צוזאמען מיט'ן רב, וועלכער האט שטים־רעכט וועט זי, אלזא, האבען 7 און בזה האוב קאנען איבערנעמען די פערוואלטונג אלס די גרעסטע פראקציע.

ווארשאווער אפיציעלע בערזע

28־טען אקטאבער

דעוויזען:

האלאנד	–	–	–	–	287.20
לאנדאן	–	–	–		25.98
ניו־יארק (קאבעל)	–	–	–		$531^1/_4$
פאריז	–	–	–	–	24.72
פראג	–	–	–	–	18.80
ציריך	–	–	–	–	122.05

אפיציעלע פראצענטיגע פאפירען

באנק פאלסקי	–	–	–	111.50
3 פראצ. אינוועסטיציע I. פרעמירטע				68.50
3 „ „ II.	„	–		69.00
4 „ דאלאריבקע	–	–	–	47.50
7 „ סטאביליזאציע	–	–		480
5– „ ווארשאווער	–	–		55.75
5– לאדזשער	–	–	–	49.00

א כשר מיטעל צו גנב'ענען

איז אנ'ענדעקישע לעגיטימאציע

קאנין, 28 · (טעלעפאניש))

אויפ'ן מארק אין קלעטשעוו איז דורך דער פאליציי פערהאלטען געווארען א געוויסער טשעס לאוו קאניעצקי, וועלכער האט געהאט אקארשט צוגעגנב'עט ביי יודישע סוחרים 2 פאלטענס און ביי א קריסטליכען — א פאר שטיוועל.

ער האט זיך לעגיטימירט מיט אנ'ענדעקישער לעגיטימאציע, נומער 73,873, ארויסגעגעבען דורכ'ן קרייז פון די קאלא'ער ענדעקעס, און דערקלעהרט, אז א דאנק איהר גראט איהם בעסער צו גנב'ענען און אויסצובעהאלטען זיך.

נייע פאוויליאנען און שווים-באסיין

ווערט געבויט אין פאניאטאווסקי-פארק

(א) די „קראפלא־מלעקא", איז צוגעטרעטען צו בויען אין פאניאטאווסקי־פארק אנ'אייגענעם פא־וויליאן צוזאמען מיט א באסיין פאר קינדער.

גלייכצייטיג איז דער מאגיסטראט צוגעטרע־טען צו בויען אין פאניאטאווסקי־פארק א נייעם פאוויליאן מיט א האלע, צו בעשיצען די בעזוכער אין דער צייט פון א רעגען. דארט וועט אויך איינגעארדענט ווערען א טיי־האלע פאר די וואס קומען ווינטער אויף דער גליטש. די פאוויליאנען וועלען פארטיג ווערען צום קומענדיגען פריהלינג.

קינדיגונג און אויסצאהל פון שכירות

פאר בעליידיגען אנ'אונטערנעהמער, זיין פער־טרעטער אדער עמיצען פון זיין בני־בית דראהט בעזייטיגט צו ווערען פון פאסטען.

פאראהאן אבער פאלען, ווען דעם אונטערנעה־מערס פרוי איז אויך בעשעפטיגט אין דער אונטער־נעמונג נישט אלס לייטערין, נאר א געוועהנליכע מיטארבייטערין. דאן האט נישט קיין בעליידיגונג, געוואנדען צו דער פרוי פון אונטערנעהמער אזא כוח, אז זי זאל דינען אלס גרונד אויפצולעזען תיכף דעם ארבייטס־אפמאך.

אויב אנ'ארבייטער לאזט זיך פערטרעטען דורך אנ'אנדערען, האט נאך נישט דער אונטערנעהמער קיין גענוגענדען גרונד איהם צו בעזייטיגען דערפאר פון פאסטען, סיידען די אינטערעסען פון אונטער־נעמער ליידען דורך דער פערטרעטונג אדער דער ארבייטער איז מיט דער פערטרעטונג אויסען אפצוטון דעם אונטערנעמער א שפיצעל.

א שיכור אין פלאמען

צוליב אנ'אויפרייס פון א שפירט-מאשינקע

(א) אין זיין אייגענער וואוינונג (קלאשטאנא 4), האט זיך אפגעבריהט דער 37 יאהריגער סטא־ניסלאוו גורקא.

אהיימקומענדיג שכור ווי לוט, האט ער גע־וואלט אנצינדען די שפירט־מאשין, פלוצים איז ענטשטאנען אנ'אויפרייס, און גורקא האט בעקומען שווערע בראנד־וואונדען אויפ'ן גאנצען קערפער. אין א שווערען צושטאנד איז ער אפגעפיהרט גע־ווארען אין שפיטאל.

לאדזער נייעס

ביליגער געווארען געבעקס

מיט... 1 גראשען אויף דער קילא

(א) אין שייכות מיט'ן קאמף געגען יקרות, איז נעכטען אין דער סטאראסטווע פארגעקומען א קאנפערענץ, אויף וועלכער ס'איז אויסגעארבייט געווארען א נייער צעניק אויף געבעקס. געבייטעלט ברויט איז ביליגער געווארען מיט 1 גר. אויף א קילא. אנשטאט 33 גר. וועט איצט קאסטען 32 גר. א ברויט פון 2 קילא וועט קאסטען 64 גר. אנשטאט 65 גר. דער פרייז פון זעמעל איז נישט געענדערט. קאסט ווייטער 76 גר. די פרייזען זענען תל פון היינט אן.

גראנדיעזער טעאטער-אויפטו

פון דער ווילנער אפערעטען-טרופע

האט זיך ערווארבען די אנערקענונג פון לאדזער טעאטער-עולם

דער איבעראשענדער אנזאג פון דער ווילנער אפערעטען - טרופע, צו וועלכע ס'געהערען אזעלכע ארטיסטען ווי נחמה, סאדיש חאוש, קוטנער און אנ־דערע, וועגען די גרויסע טעאטער־טעג אין „פילהאר־מאניע" האט זיך ערווארבען די אנערקענונג פון דעם יודישען טעאטער־עולם.

די דאזיגע טרופע וויל אין לאדז איבערלאזען דעם רושם, וועלכע זי לאזט אין יעדער שטאט וואו זי שפילט און דערפאר האט זי זיך ערלויבט אויף דעם לוקסוס צו געבען אין לאדז 5 אזעלכע פארשטעל־לונגען, וואס זאלען שטענדיג בלייבען אין זכרון פון דעם יודישען און מבינות'דיגען יודישען טעאטער־עולם אין לאדז.

די 5 פארשטעלונגען וועלען זיין די גרעסטע אנ־שטרענגונג פון א טעאטער. ס'וועט געשפילט ווערען די שענסטע, פרעהליכע און מוזיקאלישע אפערעטע „מאמקע פון סלאבאדקע", פאר די דאזיגע 5 פאר־שטעלונגען איז דער ארקעסטער און כאר, אונטער דער אנפיהרונג פון קאמפאזיטאר דוד בייגעלמאן, שטארק פערגרעסערט געווארען.

א חוץ דער גרויסער אפערעטע וועט דער גאנ־צער אנסאמבל אויספיהרען אנ'איינאקטער א. נ. „אין חדר אלטער הים" אין כאראקטער־קאסטיומען און גרים.

און נאך דעם אלעמען וועט נאך פארקומען א גרויסע רעוויו, אין וועלכער ס'וועלען ארויסטרע־טען אזעלכע ארטיסטען ווי יוסף חאוש, נחמה, עטא טאפיעל, שלמה קוטנער א. א.

פערשטעהט זיך, אז די דאזיגע פארשטעלונגען וועלכע הויבען זיך אן היינטיגען פרייטאג, זענען געווארען דאס געשפרעך פון טאג אין אלע טעאטער־קרייזען, נאכמעהר דערפאר. ווייל די טרופע האט בע־שלאסען איבערצולאזען דעם עולם אזא מתנה, פון וועלכער יעדער זאל קאנען געניסען. און נעמליך: די פרייזען פון די בילעטען זענען 40 גר. ביז 1 זל. 10 גראשען.

מעכאנישע שחיטה ווערט איינגעפירט אין לאדז

פלייש-בערזע ווערט אין קורצען געעפענט

(א) ווי מיטיילט מען, זעט גאר אין גיכען געעפענט ווערען די פלייש־בערזע.

אין שייכות מיט דעם בעגרעניצען די יודישע שחיטה, ווערען געמאכט פארבערייטונגען איינצו־פיהרען מעכאנישע שחיטה. ס'איז בעשלאסען גע־ווארען צו שאפען א גרויסע קאאפעראטיווע פלייש־געזעלשאפט. אויך אין לאדזער שחט־הויז ווערען געמאכט פארבערייטונגען איינצופיהרען די מע־כאנישע שחיטה.

Dr. REICHER

פאלודניאווא 28, טעל. 201-93

ספעציאליסט

פאר מענער - שוועכע - בעהאנדלונג

סעקסועלע בעראטונגען פון פסיכא - אנאליזע

נעמט אן פון 8—11 פון 5—8 אווענד.

זונטאג און חגאות פון 9—12.

ZACHETA

זגערזשער 26

היינט און פאלג. טעג!

פרעכטיגע סאלאן־קאמעדיע — פוילישע פראדוקציע א. נ.

„ליבנאר מיך"

אין די הויפט־ראלען: Lidja Wysocka

K. Stępowski, M. Znicz, Sielański i inni

אויסער'ן פראגראם???

אנהויב טעגליך 4 א זייגער נאכמיטאג, שבת און זונטאג — 12 א זייגער בייטאג.

Dr. Wołkowyski

ציגעל־גאס 11, טעל. 238-02

ספעצ. פאר טריפער, סיפיליס און הויט־קראנקה

בעהאנדלונג פון מענער־שוועכע

נעמט אן פון 8—11 בייטאג און 4—9 צונאכט

Dr. med. HALTRECHT

ספעציעל־ארצט פאר הויט,־געשלעכטס קראנקהייטען און מענער־שוועכע

האט זיך איבערגעצויגען פון פעטריקאווער 10 אויף

161 פיעטריקאווער 161

טעל. 245-21.

פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצא־פרייזען

Dr. med. L. Berman

צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07

ספעציעל־ארצט פאר מענער - שוועכע־בע־האנדלונג און סעקסועלע בעראטונג

נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אווענד.

זונטאג פון 9—1 פארמיטאג

פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצא־פרייזען

די וויכטיגסטע פּראָבלעמען פון אייראָפּא

בעוואָפענונג פון ענגלאַנד און באַנקראָט פון דער פעלקער-ליגע

דער בעקאַנטער זשורנאַליסט אָגור רעדט אַרום די ענגלישע בעוואָפענונגען און מאַכט דערביי פאָלגענדע אויספיהרונגען:

לויט דער אַלגעמיינער מיינונג זענען די ענגלישע בעוואָפענונגען דאָס וויכטיגסטע געשעהעניש אין דעם קאָמפּלעקס פון די אייראָפּעאישע פראַגען: די בריטישע רעגירונג האָט בדעה צו מאַכען גרויסע באַשטעלונגען אין די פאַראייניגטע שטאַטען, בכדי אויסצופיהרען אין דעם גאַנצען פאַרנעם דעם פּראָגראַם פון די לופט-בעוואָפענונגען וועלכע איבערשטייגט די מעגליכקייטען פון דער בריטישער אינדוסטריע. דאָס איז א געשעהעניש פון דער וויכטיגסטער בעדייטונג נישט נאָר דערפאַר וואָס עס בעווייזט בולט אויף דעם ריזיגען פאַרנעם פון ענגלישען בעוואָפענונגס-פּלאַן, נאָר אויך צוליב אַנדערע סיבות וועגען וועלכע מיר וועלען אונטען רעדען. אַלזאָ צום ערשטען מאָל פון די צייטען פון דער גרויסער מלחמה זענען די פאַראייניגטע שטאַטען פון צפון אַמעריקע בערופען געוואָרען צו ערטיילען הילף א גרויסער אייראָפּעאישער מלוכה אין דער בעוואָפענונגס אַרבייט. נאָך מעהר מערקווירדיג איז דער אומשטאַנד וואָס די דאָזיגע גרויסע מלוכה איז גרויס-בריטאַניען, אַלזאָ א פאָלק וואָס שטעהט אין דער נאָהענטסטער קרובהשאַפט מיט די אַמעריקאַנער: דאָס אַלץ בעדייט א מעכטיגע וואָרנונג פאַר דייטשלאַנד, מיר וועלען זיך נעהנטער צוקוקען צו דער לאַגע. לאָמיר זיך דערמאָנען די צייטען פון דער בעריהמטער בלאָקאַדע פון אַטלאַנטיק. גרויס בריטאַניע בעקומט מאַסען־ליפערונגען פון די פאַראייניגטע שטאַטען. דייטשלאַנד קען נישט בעקומען. דאַמאָלס אָבער פיהרט אַדורך די בלאָקאַדע נישט דער בריטישער פלאָט, נאָר די מאַכט פון ענגלישען געלד. אָדער מיט אַנדערע ווערטער דאָס געוועהר, וועלכעס דייטשלאַנד האָט נישט. און ווידער איז די בלאָקאַדע געוואָרען געגען דייטשלאַנד. און דערביי צוליב זייער איינענער שולד. די וואַלוטע סיטואַציע וואָס דייטשלאַנד האָט געשאַפען, מאַכט איהר אונמעגליך אויסצופיהרען גרויסע קניות אין אויסלאַנד, און גלייכצייטיג שניידט עס איהר אָפּ די מעגליכקייט צו בעקומען קרעדיטען.

מען קען אָהן שום דיפּלאָמאַטישער הינטערשפּילונגען, אַז די אַמעריקאַנער הויבען זיך אָן אַקטיוו צו בעטייליגען אין דער בעוואָפענונג פון אייראָפּע. דאָס איז א געשעהעניש פון אויסערגעוועהנליכער בעדייטונג. די בעלגישע „נייטראַליטעט“ און דער בירגערקריג אין שפּאַניען זענען נאַריש לגבי דעם.

אַלזאָ די בעוואָפענונג פון גרויס בריטאַניען איז אין פולען גאַנג.. זי ווערט אַדורכגעפיהרט אויף א אופן וואָס איז אייגענטליך פאַר דאָזיגען לאַנד און פאַר אַנדערע אייראָפּעאישע לענדער קען אויסקומען אַהנשרעקענדליך דער פּראַקטישער חוש פון די ענגלענדער. ער האָט דעצידירט וועגען אויסוואַהל פון די בעוואָפענונגען און זייער סדר. קודם כל וועלען פאַרוואַנדירט די לופט-בעוואָפענונגען. מען פאַרגעסט נישט נאַטירליך וועגען פלאָט, אַגעגען די בעוואָפענונגען פון דער יבשה אַרמעע געפינט זיך אויפן סאַמע עק. וואָס בעדייט דאָס? מען וואָלט זיך געקענט ערקלעריען די פּריווילעגיע וואָס עס האָט בעקומען די לופט-פליהעריי, די שוועריגקייטען, אויף וועלכע מ'שטויסט זיך שטענדיג אָן אין ענגלאַנד, וואו מען איז נישט גוט בעשטימט פאַר צוואַנגס-מיליטער דינסט, ביי דער רעקרוטאַציע. עס איז אין ענגלאַנד בעדייטענד לייכטער צו אָרגאַניזירען א קריגס-לופט עסקאַדרע איידער צו קאָמפּלעטירען א באַטאַליאָן פיעכאָטע. דאָס איז אמת. אָבער דערצו קומט נאָך עפּעס. אין דעם אונטערבעוואוסטזיין פון ענגלענדער עקזיסטירט שטענדיג עפּעס א ספּעציעל פאַרשאַרפט אַרויספיהלען די וויכטיגקייט וועלכע עס שאַפט די קריטישע לאַגע. און אויב די לופט־אַרמעע איז איצט געוואָרען דאָס בעליבטע געוועהר פון די ענגלענדער דאַרף מען זוכען פאַר דער דאָזיגער ערשיינונג טיפערע סיבות פון פּסיכאָלאָגישער נאַטור. די סיבה איז די וואָס די ענגלענדער פיהלען אינסטינקטיוו אַז די קומענדיגע מלחמה, די קומענדיגע ענטשיידענדע שלאַכטען וועלען זיך אָפּשפּילען אין דער לופט.

סער סעמועל האָאַר, דער פלאָט-מיניסטער האָט, רעדענדיג אויפן קאָנגרעס פון די קאָנסערוואַטיווען, זעהר דייטליך אַרויסגערוקט די בעדייטונג פון דער לופט - אַרמעע, וועלכער ער האָט צוגעשריבען א וויכטיגערע ראָלע ווי דעם ים-פלאָט. דערצו איז באמת געוויס געווען נישט קיין קליינע דרייסטקייט, בכדי אין א לאַנד, אין וועלכען די פּריווילעגירטע פאָרם פון מיליטער דינסט איז דער דינסט אויפן ים, אַרויסצורוקען אַזא טעזע. און אויב דאָס אומגליק פון מלחמה וועט אַמאָל אַרויספאַלען אויף אונזערע קעפּ, בעת ווייזט שוין דאָס מין געוועהר, וואָס גרויס-בריטאַניען האָט איצט אויסגעוועהלט. וואָס פאַר א כאַראַקטער די קומענדיגע שלאַכטען וועלען טראָגען. דאָס אויסוועהלען די לופט - פליהעריי אַלס דער קריגס-מיטעל וואָס ערלויבט צו האַנדלען נאָך איידער עס ווערען קאָנצענטרירט אַרמעען, איז א בעווייז דערפון, דאָס גרויס-בריטאַניען פאַרשטעהט, אַז אין דער קומענדיגער מלחמה וועט זי געגען שונא נישט אַרויסטרעטען פאַראייניגט. מען קען דערין געפינען א בולטע אונטערשטרייכונג פון דעם פאַלשטענדיגען בונד מיט פראַנקרייך. אין גאַנגעמאַל וואָלט די אויסוואַהל פון דער לופט-פליהעריי אַלס כלי־זיין פון דער קומענדיגער מלחמה אָהן דער צוזאַמענאַרבייט מיט דער פראַנצויזישער לופט - פליהעריי נישט געהאַט דעם קלענסטען זין.

אויב מיר ווידמען אַזוי פיל פּלאַץ די בעטראַכטונגען פון מיליטעריש סטראַטעגישען כאַראַקטער, איז עס דערפאַר ווייל לויט אונזער מיינונג דאַרף מען וועניגער אויפמערקזאַמקייט ווענדען די אַלע צווייטראַנגיגע ענינים, וואָס שפּילען זיך אָפּ אין אייראָפּע. היינט עקזיסטירען נאָר צוויי פּראָבלעמען: דאָס ערשטע איז — די ענגלישע בעוואָפענונגען וואָס שטעלען מיט זיך פאָר די לעצטע האָפענונג אויפצוהאַלטען דעם שלום אין אייראָפּע, דאָס צווייטע — דער באַנקראָט פון זשענעווע.

לעאָן בלום וועגען דעם אונטערשיד

צווישען איינעהמען די מאַכט און מיטאַרבייטען אין א רעגירונג פון פאָלקס-פראָנט

דער פּרעמיער לעאָן בלום איז געווען דער גאַסט פון זיין וואַהל-שטאָט נאַרבאָן, וואו ער איז אויך אויפגעטרעטען מיט אַ גרויסער רעדע.

אויפ'ן באַנקעט פון די לאַנדווירטען פון דער געגענד אין „פאַלע דע פעט“, האָט בלום געהאַלטען א לענגערע רעדע.

דערמאָנענדיג די אומשטענדען, ביי וועלכע ער איז געוועהלט געוואָרען אין נאַרבאָן, זאָגט דער פּרעמיער:

„איך האָב שטענדיג זיך געשראָקען, אַז די אַרבייטער מאַסען זאָלען נישט צונויפמישען דאָס איינעהמען די מאַכט אין רעזולטאַט פון אַ רעוואָלוציע און דאָס אָנפיהרען מיט דער רעגירונג, אַז זיי זאָלען נישט שאַפען זיך די אילוזיע און ערוואַרטען פון אַ רעגירונג, אין וועלכער סאָציאַליסטען זענען בעטייליגט, דאָס, וואָס נאָר דאָס איינעהמען די מאַכט קאָן געבען“.

מאַכענדיג אַן איבערבליק וועגען די רעפאָרמען און אויפטועוען פון דער פאָלקס פראָנט רעגירונג, שטרייכט אונטער בלום, אַז די רעגירונג האָט פּראָקלאַמירט די לאַנדווירטשאַפט אין לאַנד, הויבענדיג דעם פּרייז פאַר לאַנדווירטשאַפטליכע פּראָדוקטען, און פאַרלייכטערענדיג די חובות פון פּויערים!

מען האָט זיך בעקלאָגט — זאָגט ווייטער בלום — אַז געוויסע טיילען פון אַרבייטער-קלאַס זענען אונגעדולדיג און פאָדערען פיל. איך וויל נישט זוכען, צי דער פאָרוואורף איז בעגרינדעט. אָבער אויב ס'איז פאַראַהן עפּעס וואונדערבאַרעס, וואָס זאָגט עדות אויף דער אינטעליגענץ און פּאָליטישער קולטור — ווירקליך, אונפאַרגלייכבאַר — פון פראַנצויזישען פאָלק, איז עס דאָס, אַז די שאַפונג פון אַזאַ רעגירונג ווי אונזערע האָט נישט אַרויסגערופען מעהר אונגעדולדיגקייט און פאָדערונגען“.

בלום ערקלערט, אַז דער פּאַרלאַמענט וועט צונויפגערופען ווערען גאַר אינגיכען. די רעגירונג וועט אַריינטראָגען אין פּאַרלאַמענט א רייהע פאָרשלאָגען וועגען די לאָקאַלע בודזשעטען. עס זענען שוין דורכגעפיהרט געוואָרען די נויטיגע שריט, כדי צו פאַרקלענערען דעם פּראָצענט-זאַץ פון די היפּאָטעקען פאַר די גרויסע עפענטליכע אַרבייטען. עס וועט אויך געשאַפען ווערען אַ פאָנד פאַר אַרבייטסלאָזע, פאַר אַלטע אַרבייטער און אויף אַרבייטס מעגליכקייטען פאַר דער יוגענד.

לעאָן בלום קלערט אויף דעם פּראָיעקט פון דער רעגירונג וועגען דער פּרעסע, וועלכער בעצוועקט צו בעקעמפען די דיפאַמאַציע און געבען דער עפענטליכקייט די מעגליכקייט צו קענען קאָנטראָלירען די בודזשעטען און געלד-קוועלען פון די צייטונגען.

בלום חוזק'ט אויס די וועלכע האָבען זיך צוגעשריבען וועגען קומענדיגען בודזשעט, וועלכען נאָר דער פינאַנץ-מיניסטער און זיינע מיטאַרבייטער קענען דערוויל. די דאָזיגע בייז'וויליגע געגנער זוכען מיט זייער קריטיק צוצוברעכען דעם פאָלקס-פראָנט און בעקעמפען איהם. ספּעציעל צייכענען זיך אויס אין דער דאָזיגער אונווירדיגער קריטיק די, וועלכע האָבען אין משך פון יאָהרען זיך ספּעציאַליזירט אין שאַפען „פּאַפּירענע גלייכגעוויכטע פון בודזשעט“.

לעאָן בלום זאָגט, אַז דער בודזשעט פון ווענסן-אָריאָל וועט נישט עפענען קיין אָבגרונד פון אַ דעפיציט און איז געמאַכט אין אַ גייסט פון פיסקאַלער גערעכטיגקייט, פון הילף פאַר די סאַנירונגס אויפגאַבען פון דער רעגירונג און פון פאָלקס-פראָנט.

איבערגעהענדיג צו דער געלד - רעפאָרם פון דער רעגירונג, ווייזט אָן בלום „אַז אַלץ געשעהט פונקט ווי אַ טייל געגנער פון דער רעגירונג און פון פאָלקס-פראָנט האָט זיך געשטעלט די אויפגאַבע נישט צו דערלאָזען צום ערפאָלג פון דער געלד-אויסגלייכונג“. אויף דער בערזע שפּילט מען אויף בעסע, מען ענטזאָגט זיך צו ליווערען סחורה און בעשטעלונגען א. אַ. וו.

אַז לעאָן בלום וואָרענט:

„אויב אַזאַ פּרוב זאָל געמאַכט ווערען, בין איך איבערצייגט, אַז ער וועט זיך אָנשטויסען אויף דעם אונצוברעכבאַרען ווילען פון פּאַרלאַמענט און פון לאַנד“.

און בלום פאַרענדיגט:

„אָבער איך בין טיף זיכער, אַז נישט די פּאַרלאַמענט-מעהרהייט, נישט די מעהרהייט פון לאַנד וועט נישט אויסקומען צו דאַרפען בעווייזען זייער כוח. עס וועט זיין גענוג, אַז אין דערוועלבער צייט וואָס די רעגירונג בעווייזט איהר טרייהייט צו דעם פאָלקס - פראָנט, זאָל דער פאָלקס - פראָנט מאַניפעסטירען זיין טרייהייט צו דער רעגירונג. עס וועט זיין גענוג, אַז מען זאָל איבעראַל וויסען, אַז דער צוטרוי צו דער רעגירונג איז נישט קיין צוטרוי אויף א טערמין. נאָר אַ צוטרוי א קלאָהרער, אַ פעסטער און דויערהאַפטער. די עגאָאיזמען און אַמביציעס קומען נישט ווייט. יוען די עפענטליכע מיינונג צווינגט זיי צו שעמען זיך פאַר זיך אַליין. דערפאַר בעאונרוהיגען מיר נישט די קלאַגען און מאַנעוורעס פון אונזערע געגנער. דערפאַר בלייב איך איבערצייגט, ווי איך האָב עס ערקלערט שוין אין אָרלעאַן, אַז קיין זאַך קען נישט טרעפען די סאָלידקייט און צונויפגעבונדענקייט פון פאָלקס-פראָנט.

די רעדע פון בלומען איז איבערגעגעבען געוואָרען דורך ראַדיאָ און דורך ספּעציעלע הויך-שפּרעכער.

א אין אָוענד איז אין נאַרבאָן פאָרגעקומען אַ גרויסע פאָלקס-פייערונג, צוליב דעם וויזיט פון פּרעמיער לעאָן בלום.

שבת האָט לעאָן בלום געהאַלטען אַ רעדע אין טולוז, געווידמעט דער אויסערליכער לאַגע. דער פּרעמיער האָט געשטעלט די פראַגע „צי עס בלייבט נאָך אין פראַנקרייך און אין אייראָפּאַ א שאַנס פאַר דער דעמאָקראַטיע“.

בלום האָט אויסגעפיהרט, אַז דער דאָזיגער שאַנס איז פאַראַהן און עס איז די אויפגאַבע פון פאָלקס-פראָנט רעגירונג.

„מיר בלייבען געטריי — האָט געזאָגט דער פּרעמיער — צו די געגענזייטיגע אָבמאַכען, וועלכע פראַנקרייך האָט אונטערגעשריבען, צוגעבענדיג זיי אַלץ מעהר דעם כאַראַקטער פון אַנ'אָפּע - בעם צוטריט פאַר אַלעמען, געפאַסט אין גייסט פון די קאָלעקטיווע אָבמאַכען, וועלכע קענען זיכערען דעם שלום“.

רעאַלע מעגליכקייטען פון א סאָוויעטישער אינטערווענץ אין שפּאַניען

דער בעקאַנטער קענער פון די סאָוויעטישע בעדינגונגען אַטמאַר רעדט אַרום אין אַן אַרטיקעל די „רעאַלע מעגליכקייטען פון דער סאָוויעטישער אינטערווענץ אין שפּאַניען“.

אַטמאַר שרייבט, אַז די השערות פון דער אויסלענדישער פּרעסע טעהען אין דער ריכטונג זעהר ווייט, ביז צו דער מעגליכקייט פון פּראָקלאַמירען קאַטאַלאָניען אַלס א רעפּובליק, וואָס איז פעדעראַטיוו פאַרבונדען מיט ראַטען־״סלאַנד“. אַזאַ עווענטואַליטעט איז טעאָרעטיש נישט אויסגעשלאָסען. אַזאַ פּראָיעקט וואָלט געווען אין הסכם מיט דער סאָוויעטישער קאָנסטיטוציע (די אַלטע און נייע), וואָס זעהט פאָר די מעגליכקייט פון „אויפנעהמען נייע רעפּובליקען אין ראַטען-פאַרבאַנד“.

אָבער די פאָרמעלע סאָוויעטיזירונג פון קאַטאַלאָניען וואָלט פאַר מאָסקווע, בעזונדערס אין דער איצטיגער אינטערנאַציאָנאַלער לאַגע, געווען א זעהר שווערער ענין און אויב עס האַנדעלט זיך וועגען די פאָלגען, אַפילו נישט נייטיג. דאָס פאַראייניגען קאַטאַלאָניען צו ראַטען-פאַרבאַנד אַלס פעדעראַטיווע רעפּובליק וואָלט אויף מאָסקווע אַרויפגעלעגט די פליכט זי צו שיצען. ביי אַלע אומשטאַנדען. קאַטאַלאָניען וואָלט דאַן געהייסען סאָוויעטישע ערד — שרייבט אַטמאַר — וועלכע סטאַלין האָט צוגעזאָגט צו פאַרטיידיגען. בכדי צו קענען אַזעלכע פאַרפליכטונגען אויספיהרען דאַרף מען האָבען א מעכטיגערען קריגס פלאָט און דאָס אויספיהרען דעם סאָוויעטישען בעוואָפענונגס פּלאַן האָט נאָך אויף דעם געביט זעהר בעדייטענדע בלויזען. א חוץ דעם אויב עס האַנדלט זיך וועגען שווערוויכטיגע אָפּעראַציעס אין שפּאַניען — וואָלט בעקענט קומען אין בעטראַכט נאָר דער סאָוויעטישער פלאָט פון שוואַרצען ים. ווייל דער פלאָט פון ווייטען מזרח מוז בלייבען אויפן שטילען אָקעאַן, און דער באַלטישער פלאָט וואָלט געהאַט שוועריגקייטען ביים אַרויספאָהרען אויפן אַטלאַנטישען ים...

פון פּאָליטישען שטאַנדפּונקט וואָלט די אָפיציעלע סאָוויעטיזאַציע פון קאַטאַלאָניען אויך נישט געווען נייטיג פאַר מאָסקווע און אויך נישט פאַר באַרצעלאָנאַ. דער סאָוויעטישער שטעמפּעל קען ביי דער איצטיגער לאַגע ניבער ישאַרען אין די אויגען פון די מערב-מלוכות, ביי וועלכע א „פאָלקס - רעפּובליק“ קען לייכט געווינען די סימפּאַטיע.

עס דאַרף דעריבער אָפּגעוואָרפען ווערען די עווענטואַליטעט, אַז עס זאָל פּראָקלאַמירט ווערען א „סאָוויעטיש - סאָציאַליסטישע קאַטאַלאָנישע רעפּובליק“, ווי אויך פון א אָפּיציעלער מיליטערישער אינטערווענץ, נאָכמער, צוליב דעם וואָס אַפילו די פאָלשטענדיג אונשולדיגע געוועהר טראַנספּאָרטען קענען זיך אָנשטויסען אויף נישט איין אונאָנגענעהמליכקייט מצד דעם איטאַליענישען פלאָט אין דער לעגענדאַרער געגענד פון סיציליע און נאַריבדע.

די סאָוויעטישע אינטערווענץ אין שפּאַניען וועט זיך דערהויפּט בעגרעניצען קודם אין פאַרזעהן דאָס רעגירונגס מיליטער מיט געוועהר און מיט פאַרשידענע „ספּעציען“ און כאַראַקטער פון ברידערליכער הילף פאַר דער קעמפענדער שפּאַנישער דעמאָקראַטיע.

אַטמאַר שרייבט ווייטער, אַז דער וועסענטליכער ווינטער - איבעררייס אין דער קריגס-טעטיגקייט אין שפּאַניען קען דורך מאָסקווע זעהר גוט אויסגענוצט ווערען. נאָכ'ן פאַלען פון מאַדריד — וועט באַרצעלאָנאַ ווערען דער צאַמעלפּונקט פון אַלע לינקע עלעמענטען פון די געביטען וואָס געפינען זיך אונטער דער הערשאַפט פון גענעראַל פראַנקאָ.

צווישען אַנדערע האַלט אַטמאַר אַז דער ווינטער וועט אויסגענוצט ווערען איינצואָרדנען די דיווערסיע-אַקציעס אין די געביטען וואָס זענען פאַרנומען פון די אויפשטענדיגע.

די אויפשטענדישע גענעראַלען האָבען ביז איצט אויסגעמיידען פעהלער אויפן סאָציאַלען געביט, שטעהענדיג — לויט דער ערקלערונג פון גענעראַל פראַנקאָ — אויפן באָדען פון „פאַרטיידיגען די אַרבייטס-וועלט געגען דער אַמנע-עכטיגקייט פון קאַפּיטאַליזם.“

זיי קענען זיך אָבער לייכט אויסגליטשען אויפן געביט פון די נאַציאָנאַלע בעציהונגען, וועלכע זענען אין שפּאַניען נישט אַזוי איינפאַך. עס איז גענוג אָנצווייזען אויף דעם פאַקט פון צוזאַמענאַרבייט פון די קאָנסערוואַטיווע און רעליגיעזע באַסקען מיט די רויט-שוואַרצע (מאַנאַרכיסטען) — געגען די אויפשטענדיגע.

די ווירקזאַמקייט אָדער אַדורכפאַל פון דער סאָוויעטישער אינטערווענץ אויפן פירענעאישען האַלבאינזעל, וועט דעריבער זיין אין א גרויסער מאָס אָפּהענגיג פון די פּאָליטישע שריט פון גענעראַל פראַנקאָ.

אַנ'אַנדערע זאַך. אַז אַפילו אַזאַ פאָרם פון סאָוויעטישער אינטערווענץ, וואָס וואָלט לויט די לאָגישע פאָראויסזעהונגען, געווען רעאַל אויספיהרבאַר, קען אויך אָנטרעפען אויף א דעצידירטען ווידערשטאַנד פון די מלוכות פון מערב-אייראָפּע און קודם-כל פון איטאַליען, אַלס די אַמביציעסטען פּראַטענדענטען און וואָס ליגט אויף דעם וועג אָדעם — באַרצעלאָנאַ, וואָס וואָלט שוין בעדייט די מעגליכקייט פון א בעוואָפענטען קאָנפליקט אין א גרעסערען מאָסשטאַב.

בראַזיליען האָט נישט אָפּגעשטעלט די אימיגראַציע

סאַאָ-פּאַולאָ, (יט"א). אין דער אייראָפּעאישער פּרעסע האָט זיך די לעצטע טעג בעוויזען מיט טיילונגען וועגען דעם, אַז די רעגירונג פון בראַזיליען זאָל כלומרשט האָבען אַרויסגעגעבען דראַסטישע אימיגראַציע בעגרענעצונגען, וואָס וואָלטען געווען גלייך בעדייטענד מיט דער אָפּשטעלונג פון דער אימיגראַציע קיין בראַזיליען, ווייטער זאָל די רעגירונג — לויט די זעלבע מעלדונגען — האָבען פאַראָרדנט צו דעפּאָרטירען פון בראַזיליען פאַרשידענע קאַטעגאָריעס אימיגראַנטען.

די אַלע מעלדונגען פון דער אייראָפּעאישער פּרעסע זענען נישט ריכטיג. עס זענען נישט אַרויסגעגעבען געוואָרען קיין שום פאַראָרדנונגען, וואָס זאָלען איינפיהרען וועלכע עס איז שינויים אין די בידאַרויצט פאַרעפענטליכטע פאַראָרדנונגען וועגען דער אימיגראַציע קיין בראַזיליען.

די סאָציאַלע שטעלונג פון די יודען אין זיד־אַראַביען

פון ד״ר עריך בראַוער

עס איז קיין צווייפעל נישט, אַז יודען האָבען זיך בעזעצט זעהר פריה אויפ'ן אַראַבישען האַלב־אינזעל, אַבער מיר בעזיצען נישט קיין שום זיכערע ידיעות וועגען דעם, אין וועלכער צייט דאָס איז געשעהן. לויט זייער טראַדיציע האָבען די יודען דאָרט איינגעוואַנדערט נאָך פאַר'ן חורבן בית ראשון (587 פאַר קריסטוסעס געבורט). עס איז אפילו מעגליך, אַז יודען זענען שוין פריהער געקומען אין אַראַביע. דעמאָלט איז אַראַביע געווען אַ בעדייטענדעס האַנדעלס־און טראַנזיט־לאַנד פאַר סחורות פון דעם ווייטען מזרח, און האָט בלי ספק צוגעצויגען אויך יודען.

יודישע קאָלאָניעס האָבען זיך געפונען אין צפון און דרום־אַראַביע. אָבער אין דער צייט ווען די דערשיינונג פון איסלאַם (625 נאָך קריסטוסעס געבורט) האָט געבראַכט אַ חורבן פאַר די יודען פון צפון־אַראַביע, איז אפנים מוחמד און זיינע נאָכפאָלגער נישט געווען פעראינטערעסירט צו פערניכטען די דרום־אַראַבישע יודען. דאָס דרום־אַראַבישע יודענטום האָט זיך דערהאַלטען און האָט אפילו טראָץ אַלע פערפאָלגונגען געקענט פערפעסטיגען זיין מצב אין די קומענדיגע יאָהר־הונדערטער.

אויך דער סאָציאַלער מצב פון די דרום־אַראַבישע יודען, ד.ה. די תימנים, איז געווען אַ גאַנץ אַנדערער, ווי דער מצב פון די צפון־אַראַבישע יודען. די יודען פון צפון זענען בעשטאַנען פון שבטים, וועלכע האָבען געלעבט אין געשלאָסענע זידלונגען. זיי האָבען געהאַט באָדען, פערנומען זיך מיט ערד־אַרבייט, געהאַט האַנדווערקער און הענדלער, וועלכע האָבען זיך בעטייליגט אין קאַראַוואַנען־האַנדעל, וועלכער איז געווען דער יסוד פון ווירטשאַפט ביי די צפון־אַראַבישע שטאַמען. דאַקעגען דאָס דרום־אַראַבישע יודענטום האָט געהאַט צו טון מיט אַן אַרומיגער בעפעלקערונג, וועלכע האָט זיך הויפּטזעכליך פערנומען מיט גערטנעריי. במשך פון דער צייט האָבען די תימנים פערנומען לגבי דער אַרומיגער בעפעלקערונג אַ סאָציאַלע שטעלונג, וועלכע איז אַ דאַנק איהר איינזייטיגקייט געווען הן דער כוח הן די שוואַכקייט פון די יודען.

דרום־אַראַביע, דאָס לאַנד פון מלכה שבא, איז געווען נישט בלויז דאָס לאַנד פון גלענצענדיגען האַנדעל, וואו עס האָבען געשטראָמט די אוצרות פון די ווייטעסטע לענדער און וואו מען האָט געוואוסט, אַ לאַנגע צייט פאַר וואַסקאַ דע גאַמא דעם ים־וועג נאָך אינדיען און צו דעם מאַלאַיאישען אַרכיפּעלאַג; דאָס איז געווען קודם־כל אויך דאָס לאַנד, וועלכעס איז, מעהר ווי גאַנץ אַראַביען, געבענטשט געוואָרען דורך דער נאַטור אין ס'האָט זיך אַ דאַנק דעם ענטוויקעלט דאָרט אַ הויכע קולטור פון גערטנעריי, מיט ברייטע בעוואַסערונג־איינריכטונגען. אין דער דאָזיגער סביבה זענען די יודען געווען אַ נויטווענדיגער עלעמענט, דורכדעם, וואָס זיי איז געלונגען צו קאָנצענטרירן אין זייערע הענד די גאַנצע האַנדווערקעריי.

די יודען אין תימן זענען אפנים אויך פאַר דער איינפיהרונג פון איסלאַם געווען טעטיג הויפּטזעכליך אַלס האַנדווערקער און האָבען זיך זעהר וועניג בעטייליגט אין גערטנעריי. וועגען דעם זאָגען עדות אַלע ידיעות און בעזונדערס די, וועלכע זענען ענטהאַלטען אין זייערע לעגענדעס. אָבער די ענטוויקלונג פון האַנדווערק ביי די תימנים האָט דערגרייכט איהר העכסטען פונקט נאָכ'ן איינפיהרן דעם איסלאַם.

איצט זענען די יודען, אַלס אומגלויביגע, אונטערגעוואָרפען געוואָרען דעם איסלאַמישען פרעמדען־רעכט. דאָס דאָזיגע רעכט שרייבט פאָר, אַז פון אַ נישט־מאַכמעדאַנער דאַרף גענומען ווערען נאָר דער קאָפּ־שטייער, אָבער נישט דער איסלאַמישער באָדען־שטייער, דער עשר. אַלס פועל־יוצא דערפון האָט דער אומגלויביגער נישט געטאָרט בעאַרבייטען באָדען אין מאַכמעדאַנישע לענדער. אויף אַזאַ אופן זענען אַלע תימנים געדרענגט געוואָרען צו האַנדווערקעריי. עס איז פאָרגעקומען אַ פולשטענדיגע סאָציאַלע חלוקה: דער מוסולמענער האָט בעאַרבייט דעם באָדען, דער יוד איז געווען אַ בעל־מלאכה. עס האָט זיך ענטוויקעלט אַ גלייכגעוויכט פון כוחות, פון וועלכע איינער אין געווען אָנגעוויזען אויפ'ן צווייטען.

דער אַראַבער האָט פּראָדוצירט נאַהרונגס־מיטלען און דער יוד האָט איהם געליפערט האַנדווערק־מכשירים, קליידונג, הויז־כלים א.ד.גל. אַזוי ווי יעמען (תימן) האָט במשך פון יאָהרהונדערטער נאָך דער איינפיהרונג פון איסלאַם און בעזונדערס נאָכ'ן ענטדעקען דעם ים־וועג נאָך אינדיען, — אַלץ מעהר און מעהר פערלוירען זיין בעדייטונג אַלס טראַנזיט־לאַנד און האָט געהאַט, פונקט אַזוי ווי היינט, כמעט אַן אויטאַרקישע ווירטשאַפט, האָט זיך דאָס לאַנד נישט געקאָנט בעגיין אָהן די יודישע בעלי־מלאכות.

די צאָהל האַנדווערק־צווייגען, אין וועלכע די תימנים זענען טעטיג, איז גרויס. קען מען אייגענטליך זאָגען, אַז עס איז נישטאָ אַזאַ צווייג, מיט וועלכער די יודען בעשעפטיגען זיך נישט. אַממייסטען זענען די יודען פאַרטרעטען אין קליידונג (וועבער, שניידער, שוסטער, לעדער־אַרבייטער) און אין דער אויספאַרטיגונג פון אַרבייטס־ און הויז־כלים (שמידען, טישלער, טעפּער.)

אַ בעזונדערע בעדייטונג האָט די קונסט פון זילבער־שמידעריי. מיר ווייסען פון דער געשיכטע, אַז יודען זענען געווען טעטיג אַלס זילבער־שמידען נאָך פאַר דער איינפיהרונג פון איסלאַם. דער יודישער שטאַם פון קאַינוקאַ אין צפון־אַראַביע איז געווען בעריהמט אין דער פאַר־איסלאַמישער תקופה אַלס שטאַם פון זילבער־אַרבייטער. עס איז אינטערעסאַנט, אַז די תימנישע לעגענדע וועגען די ערשטע איינוואַנדערער, וועלכע זענען געקומען אין תימן פאַר'ן חורבן בית ראשון, שטעלט זיי פאָר, אַלס גאָלד־שמידען. מיט דער האַנדווערקעריי האָבען זיך די יודען בעשעפטיגט אין אַראַביע נאָך איידער דער פערבאָט פון איסלאַם, אַז גלויביגע זאָלען זיך פערנעמען מיט גאָלד און זילבער, האָט זי געמאַכט פאַר אַ ריין־יודישער מלאכה.

דער זילבערשמיד פערטיגט אויס פאַר'ן אַראַבער די ציהרונג פאַר כלי־זין, רייט־מכשירים, דאַן ציהרונג פאַר פרויען, וועלכע די אַראַבער קויפען אין אַ גרויסער מאָס, ווייל זיי זאַמלען אין ציהרונג זייער פערמעגען. בעזונדערס דאַרף דערמאַנט ווערען צווישען די זילבער – אַרבייטען די פּראַכט – הויבען פון יודישע פרויען, צווישען וועלכע עס געפינען זיך העררליכע אַנטיקען. גראַד זיי זאָגען עדות וועגען דער הויכער מדרגה, אויף וועלכע די האַנדווערקעריי איז געשטאַנען ביי יודען. די תימנים זענען געווען אמת'ע קונסט־האַנדווערקערס מיט אַן אַלטער טראַדיציע, און האָבען בעזונדער'ס קינסטלעריש געלייסטעט אין דער פיליגראַן־טעכניק.

אַן עהנליכע טראַדיציע פון האַנטוערק געפינען מיר ביי די שטיקערס (מענער און פרויען), וועלכע זענען גלייכצייטיג שניידערס. הויפּטזעכליך ווערען געשטיקט קליידער און הויזען פון אַראַבישע און יודישע פרויען, און יום־טוב קליידער פון די מוסולמענער. אין דער שטיקעריי מיט גאָלד־ און זילבער־פעדים זענען די יודען מייסטערס.

מען קען אין אַלגעמיין זאָגען, אַז דער האַנדווערק גייט ביי די יודען איבער בירושה פון פאָטער צום זוהן. די האַנטווערקעריי איז דעריבער פערבונדען מיט געוויסע משפחות. וועלכע גיבען אָפּט צו די בעצייכענונג פון זייער מלאכה צום פאַמיליען־נאָמען. מען אונטערשיידעט בכבוד'יגע און געוועהנליכע מלאכות. בכבודיג איז צום ביישפּיל די קונסט פון זעלבסטשמידעריי און וועבעריי, וועלכע עס טרייבען הויפּטזעכליך געלערנטע. דאָס דערקלערט זיך אויך דערמיט, וואָס ביי די ריינע מלאכות קען מען אויך גלייכצייטיג לערנען, וואָס איז למשל אינגאַנצען אומעגליך ביי שוסטעריי.

דער שווערער ווירטשאַפטליכער קריזיס, אין וועלכען עס געפינט זיך היינט די לאַנדווירטשאַפט אין תימן, האָט שטאַרק דערשיטערט די גאַנצע אויטאַרקישע ווירטשאַפט פון תימן און אויך פון זיינע יודען. איצט ווערט בולט די סכנה, וועלכע ליגט אין דער איינזייטיגקייט פון דער יודישער ווירטשאַפטליכער סטרוקטור. מיט דער ירידה פון דער קויפקראַפט פון אַראַבער, איז געזונקען נישט בלויז דער אָבזאַץ, נאָר אויך די קוואַליטעט פון דער סחורה. אין געביט פון זעלבסטשמידעריי איז נישטאָ קיין איינער, וואָס זאָל בעשטעלען אַ גוט־שטיקעל אַרבייט, און די אַרבייטער פּראָדוצירען ציהרונג פון שלעכטען מאַטעריאַל און טאַנדייט־אַרבייט. אויף מאַנכע געביטען זענען די כלים פון היימישער פּראָדוקציע אַרויסגעשטופּט געוואָרען דורך ביליגערע אימפּאָרטירטע סחורות. חוץ דעם, צוליב דער וואַקסענדיגער ענטאייגענונג און פעראָרעמונג פון דער לאַנדווירטשאַפטליכער בעפעלקערונג, דרינגען אַריין די אַראַבער אַלץ מעהר און מעהר אין די שיכטען פון האַנדווערקער און הענדלער. אַזוי צ. ב. אין דער שמידעריי ,וועלכע איז נאָך מיט הונדערט יאָהר צוריק געלעגען אין יודישע הענד, היינט כמעט אינגאַנצען אַריבער אין אַראַבישע הענט.

טראָץ דעם זענען די יודען אין דעם אַרים־בעפעלקערטען תימן אַזאַ וויכטיגער עלעמענט, אַז די רעגירונג האָט אַרויסגעגעבען אַ פערבאָט אויסצוּוואַנדערען. די יודען האָבען די מעגליכקייט צו פערלאָזען דאָס לאַנד בלויז אויף אַן אומלעגאַלען אופן, נישט האָבענדיג דערביי די מעגליכקייט צו פערקויפען זייערע אומבעוועגליכע גיטער. עס איז איבעריגענס צו בעדויערען, וואָס די גרויסע האַנדווערקערישע פעהיגקייטען פון די תימנים, וואָס זענען געקומען אין ארץ ישראל, ווערען זייניג אויסגענוצט אויף אַ ריכטיגען אופן.

*) דער אַרטיקעל איז אַן אָפּדרוק פון דעם דריטען העפט פון דעם אינפאָרמאַציע - בלאַט א. נ. „ידיעות פון אוניווערזיטעט״, וועלכע וועט אין גיכען ערשיינען. דער דאָזיגער אָרגאַן, וועלכער דערשיינט 4 מאָל יעהרליך און איז בעשטימט אויף צו געבען אינפאָרמאַציעס די פריינד פון העברעאישען אוניווערזיטעט, ענטהאַלט רעגעלמעסיגע בעריכטען וועגען דער. ענטוויקלונג פון אוניווערזיטעט, די אַרבייטען פון זיינע וויסענשאַפטליכע אַרבייטער א. ד. גל. און גיט אַ בולט'ן בילד פון דער בעדייטונג און וואוקס פונם צענטראַלען יודישען קולטור - אנשטאַלט אויפ'ן סקאָפּוס באַרג.

אַביסעלע קיביץ
(הומאָר פון טאָג)

— וואָס טוט מען די נאַכט פון ניטל, ווען ביי יודען איז אַ מנהג נישט צו לערנען, און אָהן תורה קען דאָך די וועלט נישט האָבען קיין קיום ?

— אַ מנהג ישראל, אַליין פאַר זיך, איז שוין אויך אַ תורה.

* * *

ר' פנחס איז געווען זעהר פרום און שרעקליך קאַרג. איז צו איהם געקומען דער רב בעטען אַ נדבה פאַר אַן אָרימאַן, האָט געזאָגט דער גביר:

— איך האָב אַ פּרינציפּ, אַז איך גיב נישט.

— מ'זאָגט טאַקע אויף אייך, אַז איהר זענט בצדק אַ יוד — האָט דער רב געזאָגט.

— וואָס הייסט עס ? — האָט געפרעגט דער יוד.

— אַ גאַנץ פּשוטער טייטש — האָט דער רב געענטפערט — בצדק מיינט „ביז צו דער קעשענע״!

די שוידערליכע לאַגע פון יודען אין איראַק

ווען איראַק איז בעפרייט געוואָרען פון מאַנדאַט, האָבען יודען פּריווילעג. פערציכטעט אויף די רעכט פון אַ מינדערהייט

ב אַ ג ד אַ ד (יט״א) צווישען די יודען אין איראַק הערשט אַ גרויסע פערביטערונג געגען דער רעגירונג, וועלכע טרעט נישט אויף גענוג ענערגיש געגען דער פערברעכערישער אנטי־יודישער פּראָפּאַגאַנדע, וועלכע האָט געבראַכט דעם איצטיגען טעראָר און שוין גורם געווען מעהרערע יודישע קרבנות.

עס ווערט אנגעוויזען, אַז ווען עס איז אָפּגעשאַפט געוואָרען דער מאַנדאַט איבער איראַק, וועלכע איז פּראָקלאַמירט געוואָרען אַלס אומאָבהענגיגער אַראַבישער שטאַט און איז אויפגענומען געוואָרען אין פעלקער־בונד, האָבען די יודען פון דעם דאָזיגען לאַנד פּריוויליג פערציכטעט אויף די רעכט פון אַ נאַציאָנאַלער מינדערהייט ,וועלכע מען האָט זיי — צוזאַמען מיט די אַנדערע מינדערהייטען — געזאָלט גאַראַנטירן אויפ'ן אינטערנאַציאָנאַלן וועג. דער פערטרעטער פון איראַק אין פעלקער־בונד האָט דעמאָלט ערקלערט פאַר דער גאַנצער וועלט, אַז די רעגירונג פון זיין לאַנד וועט אַליין גאַראַנטירן די רעכט פון דער יודישער מינדערהייט און אָבהיטען זייערע נאַציאָנאַלע און קולטורעלע אינטערעסען.

די רעגירונג פון איראַק האָט אָבער נישט געהאַלטען קיין איינעם פון די דאָזיגע פייערליכע צוזאָגען איהרע. זייט יאָהרען ווערט כסדר אַלץ מעהר בעגרעניצט די יודישע קולטורעלע טעטיגקייט, אין לאַנד טאָר מען אפילו נישט איינפיהרען קיין רעליגיעזע ביכער אין דער העברעאישער שפּראַך. די יודען טאָרען אפילו נישט ארויסגעבען קיין שום צייטונג און האָבען דעריבער אויך נישט די מעגליכקייט פאַרצושטעלען דער עפענטליכקייט זייערע טענות און צוריקצווייזען די רכילות פון זייערע פערפאָלגער. די איראַקער פּרעסע פערשווייגט פולשטענדיג די אַנטי־יודישע טעראָר־מעשים, באַכמעהר אין אַ בעדייטענדער מאָס בעטייליגט זי זיך נאָך אַליין גאַנץ אָפען אין דער יודען־העצע. אַזוי לאַנג ווי עס האָט נאָך געלעבט דער קעניג פייזאַל, איז נאָך אין אַ געוויסער מאָס געזוען געצוימט די אַנטי־יודישע און אַנטי־ציוניסטישע פּראָפּאַגאַנדע. אין געוויסע גרעניצען איז אפילו געווען ערלויבט אַ ציוניסטישע טעטיגקייט, זייט אָבער פייזאַל איז געשטאָרבען און דער יונגער גהאַזי איז אַרויף אויפ'ן טראָן, האָט זיך די לאַגע פולשטענדיג געענדערט — ביז עס איז געקומען צו דער איצטיגער לאַגע.

דאָס לעבען אין ארץ־ישראל

ידיעות פון דער יודישער טעלעגראַפען־אַגענטור

איטאַליען און די א״י־אונרוהען
אַן אינספּירירטער איטאַליענישער קאָמוניקאַט

ירושלים. אין דער העברעאישער פּרעסע איז ערשינען אַ קאָמוניקאַט, וואָס שיינט צו זיין אינספּירירט פון איטאַליענישען קאָנסולאַט און אין וועלכען עס ווערט ערקלערט, דאָס די לעצטענס ערשינענע אנטי־ציוניסטישע אַרטיקלען אין דער צייטונג „רעזשימע פאַשיסטאַ״ זענען עלול ארויסצורופען אַ נישט־ריכטיגען איינדרוק וועגען דער שטעלונג פון דער איטאַליענישער פּרעסע צו די געשעהענישען אין א״י. די עפענטליכע מיינונג פון איטאַליען — ווערט אין קאָמוניקאַט ווייטער געזאָגט — קומט צום אויסדרוק אין די גרויסע איטאַליענישע טעגליכע צייטונגען, ווי „דזשיאָרנאַלע ד'איטאַליאַ״, „קאָריערע דעלאַ סעראַ״, „לאַ סטאַמפּאַ״ א. אנד. און די דאָזיגע צייטונגען האָבען די גאַנצע צייט פון די אונרוהען געבראַכט אָביעקטיווע בעריכטען. אין אַרטיקלען אָהן וועלכער עס איז פּאָליטישער איינשטעלונג פאַר איינעם אָדער פאַרן צווייטען צד.

פּלאַן פון בעוואַסערן דעם עמק

ירושלים. מיט אַ צייט צוריק איז אין כפר־חסידים (אין מערב־טייל פון עמק) ענטדעקט געוואָרען אַ שפּע'דיגער וואַסער־קוואַל. איצט טרעט מען צו אויסנוצען דעם שפּע פאַר'ן גאַנצען עמק. צו דעם צוועק ווערט געבויט אַ רעהרען־נעץ, וואָס וועט אַרומנעהמען אַ בעדייטענדען טייל פון עמק. פון די בערג אַרום כפר־חסידים ביז עפולה, בסך הכל אַ שטח פון 150 טויזענד דונאַם. מען האָפט אַז די דאָזיגע וואַסער־לייטונג וועט געבען אין אַזאַ מאָס וואַסער דאָס די לאַנדווירטשאַפט אין עמק וועט קענען בעדייטענד אינטענסיווירט ווערען.

42 טויזענד פונט פון דער רעגירונג פאַרן יודישען שול - וועזען

ירושלים. די רעגירונג האָט איצט מיטגעטיילט דעם ועד־הלאומי, אַז דאָס קאָלאָניאַל־אַמט האָט בעשטעטיגט די הייאָהריגע סובווענץ אין חשר הויך פון 42 טויזענד פונט פון דער רעגירונג לטובת דעם שול־נעץ פון ועד־הלאומי.

5 חדשים פון תל־אביב'ער פּאָרט

ירושלים. אין די פינף חדשים, זייט עס איז געעפענט געוואָרען דער פּראָוויזאָרישער פּאָרט אין תל־אביב, ד. ה. פון 19 מאַי ביז'ן 19 אָקטאָבער האָבען אויף די וואַסערן פון תל־אביב געאַנקערט 47 שיפען און 20 זעגעל־שיפלעך, וועלכע האָבען אויסגעלאָדען 16,994 טאָן סחורה און איינגעלאָדען — 641 טאָן. אין די אויסגעלאָדענע סחורות פערנעמען דאָס ערשטע אָרט לעבענס־מיטלען (7140 טאָן) און דאָס צווייטע — צעמענט (4346 טאָן).

רוטענבערג - געזעלשאַפט בויט עלעקטרישע סטאַנציע אין יפו

ירושלים. די „פּאַלעסטינער עלעקטריק קאָרפּאָרישאָן״ (רוטענבערג - געזעלשאַפט) האָט פאָרגעשלאָגען דער יפו'ער מוניציפּאַליטעט צו בויען אַ ספּעציעלע עלעקטרישע סטאַנציע פאַר דער שטאָט. דער שטאָט־ראַט האָט פּרינציפּיעל אָנגענומען דעם פאָרשלאַג. שטעלענדיג אַלס בעדינגונג, אַז די סטאַנציע זאָל זיך געפינען אונטער דער ערד און אַז דער אויספיהרליכער פּלאַן זאָל נאָך בעשטעטיגט ווערען דורך דער שטאָט־פערוואַלטונג.

דער אנטיסעמיטיזם שפּילט נישט קיין שום ראָל אין די אמעריקאַנער פּרעזידענט וואַהלען

נ י ו־י אָ ר ק (יט״א) די אנטי־רכילות ליגע פון בני־ברית האָט פערעפענטליכט מיט דער אונטערשריפט פון איהר פאָרזיצער, זיגמונד ליווינגסטאַן, אַן ערקלערונג, אין וועלכער עס ווערט פעסטגעשטעלט, אַז אין די איצטיגע פּרעזידענט־וואַהלען אין די פעראייניגטע שטאַטען שפּילט נישט דער אנטיסעמיטיזם קיין שום פּאָליטישע ראָל און בילדעט נישט קיין שום שטרייט־פראַגע, היות אַלע אנערקענטע פּאָליטישע פּאַרטייען זענען אין אַ גלייכער מאָס פריי פון רעליגיעזע אָדער ראַסישע פאָראורטיילען, וואָלט די פראַגע וועגען אנטיסעמיטיזם — ווערט געזאָגט אין דער ערקלערונג — אַריינגעצויגען געוואָרען אין פּאָליטישען קאַמף, וואָלט עס געמוזט ציהען אויף זיך די בעזונדערע פעראינטערעסירונג פון די יודישע בירגער, וועלכע שטעלען מיט זיך נישט פאָר און אויך קיינמאָל נישט פאָרגעשטעלט קיין אָרגאַניזירטע פּאָליטישע גרופּע. די אַמעריקאַנער יודען זענען, אין הסכם מיט זייערע פּאָליטישע איבערצייגונגען, אָנגעשלאָסען אָן פערשידענע פּאָליטישע פּאַרטייען: די דיפערענצירונג איז אַן אינדיווידועלע. די יודען נוצען אויס זייער וואַהל־רעכט אָהן וועלכע־עס־איז איבערלעגונגען, וואָס זאָלען ארויספליסען פון בעזונדערע קלאַסען אָדער גרופּען־אינטערעסען, דאָס אויפוואַרפען דעם אנטיסעמיטיזם אַלס שטרייט־פראַגע איז בעזונדערס אונבערעכטיגט אין איצטיגען וואַהל־קאַמף, אין וועלכען אַלע קאַנדידאַטען צום פּרעזידענט־אַמט האָבען אונצווייידייטיג אונטערשטראָכען זייער אַזוי אויך אונבעצווייפעלבאַרע טאָלעראַנץ לגבי אַלע ראַסען און רעליגיעס — איבעריגענס אין הסכם מיט די אידעאַלסטע טראַדיציעס פון אַמעריקאַנער פאָלק.

וויכטיגע ענטשיידונגען פון העכסטען געריכט

איבערצאהל פון שטייערן.

דאס פינאנץ מיניסטעריום מאכט אויפמערקזאם אין לעצטען צירקולאר אויף די פארשריפטען, וועלכע פערפליכטען די פינאנץ־ארגאנען אין פאל, ווען א שטייער צאהלער האט איבערגעצאהלט א געוויסע סומע.

לויט די הויזיגע פארשריפטען מוז אלזא די אי־בערגעצאהלטע סומע גלייך צוריקגעשיקט ווערען דורך א פאסט־איבערווייז דעם פעטענט אין בארעס־געלד, צוזאמען מיט די בעטרעפענדע פראצענטען.

דער פעטענט קאן אויך פערלאנגען, אז דער בע־טרעף זאל איבער געווייזען ווערען אין פ.ק.א. אדער ארויסגעגעבען ווערען א ריעוגטאליש דערצו בעפול־מעכטיגטען פערזאן.

לאקאל - שטייער

א לאקאל וואס בעשטייט פון 3 צימער און קוך איז בעפרייט פון לאקאל־שטייער, אויב 1 צימער און קוך געפינען זיך אין א ניי צוגעבויטען טייל הויז.

פערעלטערטקייט

צינזען ווערען פערעלטערט נאך 5 יאהר. תביעות פון פאבריקאנטען און סוחרים אין שייכות מיט נישט בעצאהלען פאר די בעשטימטע סחורות ווערען פערעלטערט נאך 2 יאהר.

צוליב נידעריגע טעמים

פערהאן פערברעכענס, פאר וועלכע דאס גע־זעץ זעהט פאר א הארבערע שטראף, אויב זיי זענען בעגאנגען געווארען צוליב נידעריגע טעמים. אלגעמיין קאן נעשלעכטליכע ליידענשאפט נישט בעטראכט ווערען פאר אזא נידעריגען טעם.

האנדעלס - ביכער

דאס פעהלען פון יעדער דאקומענטירונג אפילו בלויז פון איינציילטע פאזיציעס פון די געמאכטע אויסגאבען גיט א גענוגענדען גרונד צו קוואליפיצי־רען די האנדעלס־ביכער פאר נישט פארשריפטליכע געפיהרטע.

עקסמיסיע

דערלאנגען אויף א יורט א פאלשע אנקלאגע צו דער פראקוראטור, גיט א גענוגענדען גרונד צו עקסמיטירען דעם לאקאטאר אומאפהענגיג פון אומ־שטאנד, צי דער יורט האט איהם צוגעצויגן פריהער צו פעראנטווארטליכקייט פאר מאכען א פאלשע בע־שולדיגונג אדער נישט.

גלייכהייט

דאס בילדונגס־מיניסטעריום האט פערעפענטליכט א טעקסט פון א שבועה, וועלכע לעהרער דארפען ביי־לייגען ביים איבערנעמען פאסטענס.

פון טעקסט איז צו דרינגען אז זיי זענען מחויב צו דערציהען די אנפערטרויטע זיי קינדער אין גייסט פון גלייכהייט צו אלע בירגער פון דער מדינה.

ענטשעדיגונג

דאס, וואס דער אונטערנעמער האט פערשלעפט מיט ארויסגעבען א געקינדיגטען ארבייטער א בע־שטעטיגונג צום ארבייטס־פאנד בערעכטיגט נאך א רעכט צו פערלאנגען פון זעלבען אונטערנעמער אנ׳ענט־שעדיגונג פאר׳ן געליטענעם צוליב דער דערמאנטער פערשפעטיגונג שאדען.

ארימקייט - רעכט

אין פאל, ווען דאס געריכט האט נישט אנער־קענט קיין ארימקייט־רעכט און דער פעטענט וויל דאן אריינטראגען די געפאדערטע קאסאציע־קויציע, מעג ער דאס טון, כל זמן ס׳איז נאך נישט פארביי דער קאסאציע־טערמין.

ערפינדונגען

כל זמן דער אייגענטימער בעזיצט נישט דעם פאטענט אויף דער ערפינדונג, האט ער נישט קיין רעכט צו שטערען עמיצען אויסצוארבייטען דעם־זעלבען ארטיקעל און אויך נישט צו מאהנען אנ׳־ענטשעדיגונג.

דאס אריינגעבען אין פאטענט־אמט די געהע־ריגע בקשה גיט נאך נישט אזא רעכט.

עקזעקוציע

די פרעטענציע פאר א גייסטיגען ארבייטער ווערט נאר אין דעם פאל פריוויליגירט ביים צושטיי־לען די עקזעקואירטע געלדער פון בעל־חוב ציווי־שען די בעזונדערע מאהנער, אויב די עקזעקוציע ליקווידירט די אונטערנעהמונג.

צוואה

א שטומער קאן נישט מאכען קיין צוואה אין א ריעגטאלען אקט.

קורצע אויפקלערונגען וועגען אקטועלע רעכטליכע ענינים

בעפרייט פון אנ׳עקזעקוציע.

בעפרייט פון אנ׳עקזעקוציע זענען:

1) די נויטיגע פאר׳ן בעל־חוב און זיין בני־בית שטובען־ווירטשאפט, בעטגעוואנד, וועש און טעגליכע (וואכענדיגע) מלבושים.

פון געזאגטען איז אלזא צו דרינגען, אז 1 טיש מוז איבערגעלאזט ווערען, דעסגלייכען מו־זען אויך איבערגעלאזען ווערען אזוי פיל שטילען, וויפיל פערזאנען ס׳געפינען זיך אין דער געגעבער וואוינונג.

ס׳טארען נישט פערנומען ווערען דער איינצי־גער אנצוג און דער איינציגער פאלטען, ענטשפרע־כענד צו דער צייט פון יאהר אזוי, אז אין זומער מעג מען צונעמען א ווינטער־מלבוש און אין ווינטער א זומער־פאלטען.

2) לעבענסמיטלען און בעהייצונגס־זאפאסען, וואס זאלען גענוגענען אויף א חודש. דער סכום ווערט גאראנטירט בלויז אין פריוואטע דירות אויף וויפיל די זאפאסען זענען בעשטימט פאר אייגענעם־געברויך. דאגעגען אין לעבענס־מיטלען און בע־הייצונג געשעפטען מעג מען סעקוועסטירען אפילו דאס לעצטע רעשטעל.

3) די שטאפען ביי בעלי־מלאכות, וועלכע אר־בייטען פיזיש פערזענליך, אונבעריהרליך איז נאר א סכום, וואס איז נויטיג דעם בעל־חוב אויף א האלבען חודש.

פון דער דאזיגער הנחה געניסען נאר אזעלכע בעלי־חובות האנדווערקער, וועלכע ארבייטען אליין און נישט מיט קיין געזעלען.

4) אלע מכשירים, וועלכע זענען נויטיג בכדי אויסצופיהרען דעם בערוף. א לייטישען אנצוג ביי גייסטיגע ארבייטער.

אלזא אינסטרומענטען ביי בעלי חובות, וועלכע געהערען צו פרייע בערופען.

וואס שייך אנציגער, מעג א בעל־חוב א גייס־טיגער ארבייטער, האבען א חוץ דעם אנצוג, וואס ער טראגט, נאך א אנצוג.

א פיזישען ארבייטער, א בעל־חוב, מעג מען דאגעגען יא סעקוועסטרירען אנ׳איבעריגען אנצוג.

5) געלד. ביי א בעל־חוב אנ׳ארבייטער, מעג מען צונעמען געלד נאר אויף אזוי פיל, אויף וויפיל איהם וועט איבערבלייבען נאכ׳ן נעכסטען אויסצאהל.

דער דאזיגער ציל, אז ס׳מוז איבערגעלאזט ווערען א נויטיגע סומע צום לעבען ביז׳ן נעכסטען אויסצאהל האט אנ׳אויווענדונג נישט נאר בלויז לגבי פיזישע, נאר אויך גייסטיגע ארבייטער.

וואס שייך געלד ביי בעלי־חובות פון אנדערע עקאנאמישע גרופעס, מוז זיי איבערגעלאזט ווערען א סומע, וואס זאל גענוגענען צום לעבען אויף 2 וואכען.

6) געלד, וואס דער בעל־חוב האט בעקומען אלט מתנה אדער הלואה בכדי צו ראטעווען זיך אדער זיין בני בית פון א קראנקהייט אדער אנדערע אומגליקס־פאל כל זמן דאס געלד איז איהם נאך נויטיג צו דעם בעשטימטען צוועק.

די אונבעריהרליכקייט אין דעם פאל בעציהט זיך אויך צו חפצים.

7) חפצים וועלכע זענען נויטיג דעם בעלי־חוב אדער זיין בני בית צו רעליגיעזע פראקטיק למשל: שבת־לייכטערס.

8) חפצים, וועלכע זענען נויטיג דעם בעל־חוב צום טעגליכען געברויך און האבען פאר איהם א וויכטיגען בענוץ־ווערט און פערקויפט וואלטען זיי אבער געווארען פאר א נישטיגען פרייז.

קאנפערענץ פון דירעקטארען

פון יודישע געזעלשאפטליכע מיטעל-שולען אין פוילען

זונטאג, איז פארגעקומען אין לאדז א קאנ־פערענץ פון דירעקטארען פון שולען וואס זענען אנגעשלאסען אן דעם „פערבאנד פון יודישע גע־זעלשאפטליכע מיטעל - שולען אין פוילען". אין דער קאנפערענץ האבען זיך בעטייליגט 18 דירעקטארען פון פערשידענסטע שטעט אויפ׳ן שטח פון לאנד, וואו עס געפינען זיך די שולען פון פע״בא״ד. אלט פארשטעהער פון דער הויפט־לייטונג פון פע״בא״ד זענען געווען אנוועזענד די ה״ה ד״ר ברוידע און ד״ר טארטאקאווער.

די קאנפערענץ האט געעפענט דער פארזיצער פון פערבאנד ה׳ ד״ר ברוידע אונטערשטרייכענדיג די צילען, צוליב וועלכע זי איז צונויפגערופען גע־ווארען, דהיינו כדי פעסטצושטעלען די ארגאניזאציע פון יודישע למודים אין די שולען פון פערבאנד אין איבערגאנגס־פעריאד ביז דאס מיניסטעריום וועט בעשטעטיגען דעם נייעם לעהר־פראגראם פאר די דא־זיגען שולען, ווי אויך כדי אויסצוארבייטען די פראגען וואס זענען פערבונדען מיט דער שאפונג פון ליצע־אלע שולען אין קומענדען שול־יאהר.

אין פרעזידיום פון דער קאנפערענץ זענען אויסגעקליבען געווארען די ה״ה ד״ר ברוידע, דירעקטאר בראנדשטעטער (לאדז) און דירעקטאר ד״ר ראזענבוש (טארנאוו).

דעם רעפעראט וועגען ארגאניזירונג פון יו־דישע למודים אין לויפענדען שול־יאהר האט גע־האלטען ה׳ ד״ר ברוידע, וועגען די ליצעען האט רעפערירט דירעקטאר בראנדשטעטער. נאך די רע־פעראטען איז פארגעקומען א לעבהאפטע דיסקוסיע, אין וועלכער ס׳האבען זיך בעטייליגט די ה״ה ד״ר ברוידע, ד״ר טא־טאקאווער און פראפ. שמולעוויטש (קראקא), ווי אויך די דירעקטארען ד״ר אניס־פעלד (משענסטאכאוו), בארנשטיין (פיעטרקאוו), בראנדשטעטער, ד״ר עלענבערג (לאדז), ד״ר פריי־ליך (קאליש), הירשהארן (מלאווע), הורוויטש (ראַ־דאם), ד״ר קנאססאוו (רישא), אסטערן (פשעמישל), ד״ר ראזענבוש (טארנאוו) און פרוי וויקסעלפיש (טאמאשאוו).

די קאנפערענץ איז געשלאסען געווארען שפעט אין אוונט אננעמענדיג א רייהע בעשלוסען אין דער ערשטער רייה וועגען דער ארגאניזירונג פון די יודישע למודים וועמענס צענטראלע פאזיציע אין פראגראם פון די שולען פון פערבאנד דארף אפגע־היט ווערען אויך אין דער צוקונפט נישט קוקענדיג אויף די ענדערונגען אין מלוכה׳שען לעהר־פראגראם. די קאנפערענץ האט אויך גענומען צו קענטניש דעם בעריכט וועגען די בעמיהונגען פון דער הויפט־לייטונג פון פערבאנד וועגען בעשטעטיגען דעם לעהר־פראגראם פון פערבאנד דורך די מלוכה׳שע באהערדען, ווי אויך וועגען די נייע לעהר־ביכער, וואס זענען ארויסגעגעבען געווארען דורך דעם פערבאנד אדער וועלען ארויסגעגעבען ווערען אין דער נאהענטסטער צייט.

ראדיא - ווינקעל

וואונדער פון דער עלעקטריע אין דער נישט - ווייטער צוקונפט

מארקאנים ווייסענשאפטליכע נביאות נייע פערספעקטיווען אויפן געביט פון איבערשיקען ידיעות פון דערווייטענס. עס וועט שוין מעהר קיין שיף־קאטאסטראפעס נישט זיין

ערשט נישט לאנג האט דער סענאטאר מאר־קאני געגעבען אנ׳אינטערוויא די פרעסע פארשטעה־ער פון ענגלאנד און דערביי ארויסגעזאגט אויסער־געוועהנליך אינטערעסאנטע איינצעלהייטען בנוגע די עלעקטרישע וואונדער אין דער נישט־ווייטער צו־קונפט.

די קורצע עלעקטרישע כוואליעס, מיט וועלכע מאַרקאני פערנעהמט זיך איצטער, וועלען אנמאכען בקרוב א פולשטענדיגע רעוואלוציע אין דער וועלט בנוגע דעם איבערשיקען ידיעות אין די ווייטע מר חקים אריין, מארקאני האט שוין אין לאנדאן דע־מאנסטרירט פראקטישע ערפאהרונגען, ביי וועלכע ער האט זיך פערשטענדיגט מיט אויסטראליע אויף א 15־מעטערדיגער כוואליע און מיט איטאליע — אויף קוים א זיבענמעטערדיגער כוואליע.

די עלעקטרישע כוואליעס לויפען אויף א גליי־כער ליניע און ווערען דורך קיין שום שטערונג (בערג, ים א. ד. גל.) נישט פערהאלטען, מען קאן זיי פשוט נוצען אלס דירעקטע טעלעגראפישע פער־בינדונג, וועט מען וועלען, אז דער שמועס אויף די קורצע כוואליעס זאל בלייבען בסוד, וועט גענוג זיין גענוי צו בעשטימען די לענג פון דער כוואליע און איהר קראפט. דאס ענטציפערען אזא ידיעה וועט מעגליך זיין בלויז פאר יענע, וואס וועלען דעם דאָ־זיגען סוד וויסען.

א דאנק דעם אנווענדען קורצע עלעקטרישע כוואליעס וועט אין דער צוקונפט גאר נישט מעגליך זיין קיין שיף אדער אעראפלאן־קאטאסטראפע, וואס קומט פאר דורכ׳ן אנשטויסען זיך פון צוויי שיפען אדער אעראפלאנען, די קורצע כוואליעס זענען שטארקער פון יעדער פינסטערניש, ווען די שיפען פלארידא און גלאריום, וועלכע האבען זיך ערשט נישט לאנג אנגעשטויסען דורך א פאלע וואלטען געווען געהאט ביי זיך אפאראטען אויף קורצע כוואליעס — וואלט קיין קאטאסטראפע גארנישט מעגליך געווען.

די קורצע עלעקטרישע כוואליעס וועלען אויך מאכען אנ׳איבערקעהרעניש ביים אנפיהרען פון דערוויטענט מיט אעראפלאנען.

מיט איין ווארט: די קורצע כוואליעס וועלען טאקע מאכען אנ׳איבערקעהרעניש אויף אלע גע־ביטען פון מענשליכען לעבען.

ראדיא - אפצאהל ווערט ביליגער

אין די נאהענטסטע טעג וועט זיך בעוויזען א פעראָרדנונג פון פאסט־מיניסטעריום בנוגע דעם ראדיא־אפצאהל.

לויט דער פעראָרדנונג וועט דער חודש־אפצאהל פאר ראדיא בעטראגען 3 זל. פאר א בעזיצער פון א לאמפיגען אפאראט און 1 זל. א חודש פאר א בעזי־צער פון א דעטעקטאר־אפאראט.

אזוי ארום וועלען פון דער 1 זל.־הנחה קא־נען געניסען א חוץ די פויערים אין דארף אויך מאסען שטאטישע איינוואוינער, וואס הערען בלויז אויף א דעטעקטאר

1=טע לעטשניצע

מיט שטענדיגע בעטען

פאר כירורגיע פון ציין, קיהן=באקען און יאסלער

Dr. med. פון

Sadokierski

פיעטריקאווער 56, טעל. 129-77

עמפפאנגס־שעה׳ן פון 9 פריה ביז 12 בייטאג.

ה. אכערמאן

ער און זיינע פריען

ראמאן פון יודישען לעבען

48

נתן איז שטיל אריינגעגאנגען צו זיך אין צימער און ער האט זיך געלייגט. פון שלאפען איז אבער קיין רייד נישט געווען. ער איז געווען צו גליקליך, אז ער זאל קאנען אנשלאפען ווערען.

ווי ווייניג א מענש דארף עס האבען, אז דאס הארץ זיינס זאל איבערגעהען פון גליק! איהר, ליבע לעזער, קאנט דאך מיינען ווער ווייסט, אז וואס עס איז אין יענער נאכט אין וואלד פארגעקומען צווישען נתנ׳ען מיט פאליא׳ן, וואס נתן איז געווען אזוי גליקליך. דערצעהלט אבער נתן, אז אין יענער נאכט איז גארנישט פארגעקומען צווישען איהם און פאליא׳ן; א חוץ דעם, וואס נאכ׳ן דערצעהלען איהר עטליכע עפיזאדען פון זיין לעבען, האט איהם פאליא אנגענומען ביי דער האנד און האט איהם א קוש געטון.

פון פאליא׳ס קוש איז נתן פערשטומט געווא־רען פאר ערשטוינונג און עס האט זיך איהם גע־דאכט, אז אלע שטערען פון הימעל פליהען איהם אין קאפ אריין, און אז די ערד פערשווינדט פון אונטער זיינע פיס...

נתן האט נאך דאן קיין אהנונג נישט געהאט, אז דאס איז נאר געווען אנ׳אנפאנג פון גליק, פון אמת׳ן גליק, וואס האלט ערשט אין קומען צו איהם...

ווייל פון יענער נאכט אן האט נתן אנגעהויבען צו בעמערקען, אז פאליא ווערט וואס אמאל צוגע־לאזענער צו איהם און נעהנטער. זי לעגט איהם איינלאדען צו זיך אין צימער אריין, וואו זיי פלעגען פערברענגען שעה׳ן־לאנג אין רעדען און שמוע־סען — צום ערשטען — ביז די פריינטשאפט זייע־רע האט אנגענומען אנ׳אנדערע פארמע — און זי איז פערוואנדעלט געווארען אין א ליבע...

נתנ׳ס צוריקגעהאלטענקייט האט אנגעהויבען צו פערשווינדען ווערען און ער מיט פאליא׳ן האָ־בען אנגעהויבען צו געניסען פון אמת׳ן גליק... נתנ׳ס הארץ האט געברענט צו איהר מיט א העליש פייער, וואס האט זיך גאר נישט געקענט לעשען — און אט, האט ער געפיהלט, וועט באלד בעמען אנ׳־עק צו זיין גליק. פאליא׳ס קאניקולען וועלען פער־איבערלויפען און זי וועט ווידער אוועקפאהרען פון איהם. און דאס זעלביגע האט אויך פאליא גע־פיהלט, ווייל זי איז אויך צוגעבונדען געווען צו איהם? ערשטענס. איז ער פון איהר יונג הארץ, און זי האט איהם שטארק ליב בעקומען.

אז זייער ליבע זאל ארויסקומען אפען פאר דער וועלט — האט אפילו פון דעם קיין רייד נישט געקענט זיין — ווייל וואס פאר א גלייכען איז נתן געווען צו פאליא׳ן? ערשטענס, איז ער געווען על־טער מיט א סך יאהרען פון פאליא׳ן; צווייטענס, וואס איז ער געווען? א משרת ביי איהר פאטער אין וואלד. און פאליא האט גוט געוואוסט, אז זי טאר אפילו נישט זאגען איהרע עלטערן וועגען דעם, און איהר ליבע צו נתנ׳ען מוז זי האלטען פערשלאסען ביי איהר אין הארץ אונטער זיבען ריגלען.

און נתן מיט פאליא׳ן פלעגען ביידע אויף א פלאן: זיי זאלען אנטלויפען קיין אמעריקע און פון דארטען וועלען זיי לאזען וויסען פאליא׳ס עלטע־רען, אז זיי האבען חתונה געהאט.

און אט וואס נתן דערצעהלט וועגען זיין אנטלויפען קיין אמעריקע מיט פאליא׳ן:

— די צייט איז געווען קורץ — דערצעהלט נתן ווייטער — אז מיר זאלען אונזער אנטלויפען געווען אפלייגען אויף לאנג. אט, אט, און פאליא׳ס קאניקולען האבען זיך בעדארפט ענדיגען און זי האט בעדארפט אוועקפאהרען צוריק לערנען, האָ־בען מיר עס געדארפט מאכען שנעל.

— און אונזער פלאן איז געווען אזוי: פאליא זאל אהיימפאהרען קיין ווארשע צו איהרע עלטע־רען און זעהן צוגרייטען געלד אויף הוצאות. און מיר האבען אפגערעדט, אז אין דעם־און־דעם טאג זאלען מיר זיך טרעפען אין א דערפעל לעבען ווארשע ביי דער גרעניץ, וואו איך האב שוין געדארפט אפמאכען מיט א „פעקעלמאכער" אונז אריבערפיהרען די גרעניץ, און נאכדעם וועט אונז שוין זיין גוט ווי די וועלט.

איך האב זיך מיט פאליא׳ן געזעגנט און זי איז אהיים געפאהרען אין שטעטעל אריין אלעס צו־צוגרייטען און צום בעשטימטען טאג האבען מיר זיך געטראפען ביי דער גרעניץ, וואו איך האב שוין געהאט בעשטעלט א „פעקעלמאכער" אונז אריבער צושטעלען.

געטראפען האב איך זיך מיט פאליא׳ן ביי דער גרעניץ אין א דינסטאג ב״טאג, און אויף דער נאכט האט מען אונז געדארפט אריבערשמוגלען. פאליא איז געווען בלייך און צושראקען פון דעם, וואס זי האט אפגעטון אזא שפיצעל איהרע על־טערען, און אויך פון דעם, וואס עס שטעהט אונז נאך פאר אזא נסיון זיך אריבערצופעקלען דעם „פרוט". זי האט א גאנצען טאג געוויינט און מיר איז שווער אנגעקומען זי צו בערוהיגען. און זא־געגדיג דעם אמת, בין איך דאן — זעהענדיג וואס פאר א גרויסען קרבן פאליא וויל ברענגען צוליב מיר — געווען איבערגליקליך, ווייל וואס נאך פאר א סימן האב איך געקענט האבען, אז איהר ליבע צו מיר איז אנ׳אמת׳ד גע?

א בת־יחידה ביי איהרע עלטערן, ביי וועמען זי האט זיך געבאדען אין מילך און אין האניג — א צעבאלעוועטע און א צעפיעשטשעטע — און אז זי האט מיט אלעס מקריב געווען און איז געווען ווילינג מיט מיר צו אנטלויפען אין א פרעמדער וועלט, — האב איך דאך געזעהן, אז זי האט מיך ליב. און וועגען מיין ליבע צו איהר? יועגען דעם האב איך דאך איצטער נישט קיין ווערטער צו דער־צעהלען, ווי איך האב זי ליב געהאט. און יעדער האט אזא וואונדערליכע מיידעל נישט געקענט ליב הא־בען!.. איך האב געפיהלט, אז איך האב אין איהר אנ׳אמת׳ן פריינט. און איך וואלט פאר איהר אוועק־געגעבען מיין לעבען. איך האב איהר פון אלעם דערצעהלט, וואס איך בין דורכגעגאנגען אין מיין לעבען, אז זי האט מיך מיטגעפיהלט מיט א [illegible] ליבליכען געפיהל, אז דאס הארץ מייגס איז [illegible] שיער נישט צוגאנגען פאר פרייד.

(ענדע קומט)

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דאנערשטאג, 29 אקטאבער

י״ג מרחשון תרצז

זון-אונטערגאנג 4.05

זון-אויפגאנג 7.28

אנגעהויבען זיך דער וואהל-קאמף צו דער קהלה

וואהל-קאמיסיע האט ענטגילטיג בעשטעטיגט 20 וואהל-ליסטעס

לעבהאפטע אונטערהאנדלונגען וועגען פערבינדונגס-ליסטעס

נעכטען איז פארגעקומען א זיצונג פון דער קהלה'שער וואהל-קאמיסיע. אויף דער זיצונג זענען בעטראכט געווארען די אויסבעסערונגען, וועלכע זענען געמאכט געווארען אין די ליסטעס דורך די פערטרויאונגס-מענער נאכדעם ווי זיי זענען דערצו אויפגעפאדערט געווארען דורך דער קאמיסיע.

היות ווי ס'האט זיך ארויסגעשטעלט, אז אלע אויסבעסערונגען אין די ליסטעס זענען געמאכט געווארען ווי כשהעריג זענען אלע ליסטעס בעשטעטיגט געווארען, א חוץ דער נומער 26 „ליסטע פון ארבייטס מענטשען", וועלכע איז נאך פריער בעפסלט געווארען אויף דער פריהערדיגער זיצונג.

ס'זענען אלזא איצט צו דעם וואהל-קאמף פער בליבען פאלגענדע ליסטעס:

נומער 10 פון „בונד", קלאסען - פעראייניגטע און „לינקע פועלי ציון".

ליסטע נומער 11 — „אונפארטייאישע ליסטע פון ראדאגאשטש".

נומער 12 — „רעליגיעז-נאציאנאלע ליסטע פון מזרחי און תורה ועבודה".

נומער 13 — „פעראייניגטע חסידים אין לאדז" (פאביאניצער, סאכאטשאווער).

נומער 15 — „ציוניסטיש - סאציאליסטישער בלאק" („התאחדות, רעכטע פועלי ציון).

נומער 16 — „חסד של אמת".

נומער 17 — „אונפארטייאיש-רעליגיעזע יהדען" (אלעקסאנדערער חסידים).

נומער 18 — וואהל-ליסטע פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע.

נומער 19 — „פעראייניגונג" (אסטראווצער חסידים).

נומער 20 — „אגודת ישראל".

נומער 21 — „אגודת ישראל פון גייערס ראיאן און באלוט".

נומער 22 — „פועלי אגודת ישראל".

נומער 23 — „ליסטע פון ראדאמשיצער חסידים".

נומער 24 — „פעראייניגונג פון אלטשטאטישע בעלי-בתים".

נומער 25 — „פעראייניגטער דעמאקראטישער בלאק" (פאלקיסטען).

נומער 27 — „פעראייניגונג פון באלוטער מארק".

נומער 29 — „פעראייניגטער בלאק פון קליינהענדלער און רעטאליסטען".

נומער 30 — „יודישער צענטראלער האנדווערקער-פערבאנד".

נומער 31 — „יודישער געזעלשאפטליך - ווירטשאפטליכער בלאק".

מיטן בעשטעטיגען די ליסטעס דורך דער וואהל-קאמיסיע הויבט זיך אן די פאזע פון אייגענטליכען וואהל-קאמף.

ס'האבען זיך שוין אנגעהויבען די אונטערהאנדלונגען צווישען פערשידענע ליסטעס וועגען פערבינדונגען, אזוי זעהט אויס, אז אלע חסידישע בלאקען, וועלען שליסען - פערבינדונגס-ליסטעס מיט דער אגודה'שער ליסטע, אויך פועלי אגודת ישראל וועט שליסען א פערבינדונגס - ליסטע מיט דער „אגודה".

ס'ווערען אויך געפיהרט אונטערהאנדלונגען צווישען ציוניסטען און מזרחי וועגען א פערבינדונגס ליסטע. אזעלכע אונטערהאנדלונגען וועלען אויך פאר קומען מיט דער האנדווערקער-ליסטע.

ס'זעהט אויס, אז דער וואהל-קאמף וועט זיין א זעהר שארפער, דערצו גרייטען זיך אלע ליסטעס.

די ערשטע וואהל-מיטינגען קומען פאר היינטיגען שבת און זונטאג.

ווירטשאפטליכער אינטערווענציאניזם האט זיך אריינגעריסען אין דער לאדזשער אינדוסטריע

לאדזשער פאבריקאנטען פאדערען א רעגירונגס-קאנטראל איבער'ן גארן-מארק

(אג) דעם 27 אקטאבער איז פארגעקומען א קאנפערענץ אין דער וואיעוואדזטווע אין וועלכער עס האבען זיך בעטייליגט פארשטעהער פון אלע פאבריקאנטען פעראיינען וועגען דער לאגע אויפ'ן לאדזשער באוועל מארק. פון דער דאזיגער קאנפערענץ קען געמאכט ווערען דער אויספיהר, אז דער ווירטשאפטליכער ליבעראליזם האט אין לאדז אויפגעהערט צו פערפליכטען. עס איז גענוג אנצווייזען, אז אין משך פון עטליכע חדשים האט דער מלוכה-פאקטאר עטליכע מאל אינטערוועניר אין דער לאדזשער אינדוסטריע מילדערענד די סתירות צווישען די פערשידענע צווייגען פון דער טעקסטיל אינדוסטריע. שוין די לעצטע קאנפערענץ אין דער וואיעוואדזטווע איז פארגעקומען לויט דער ביטע פון די בעזונדערע אינדוסטריע ארגאניזאציעס, וועלכע האבען אין ספעציעלע מעמאריאלען צום וואיעוואדע געפאדערט א אינטערווענץ ענדליך דארף אויך בעטאנט ווערען, אז אויף דער קאנפערענץ אין דער וואיעוואדזטווע האבען די אינטערווענציאניסטען געפאדערט א שטענדיגע קאנטראל פון דער רעגירונג איבער דעם קאל קולאציע פון די באוועל שפיינערייען און די פרייזען פון באוועל-גארן. זיי האבען געפאדערט, אז ביינוועל-גארן — אלס א ארטיקעל פון ערשטען געברויך פאר דער טעקסטיל-אינדוסטריע זאל זיך געפינען אונטער'ן דעלבען קאנטראל, אונטער וועלכען ס'געפינען זיך די לעבענסמיטלען ארטיקלען פון ערשטען געברויך.

עס אונטערליגט אויך נישט קיין ספק, אז אהן דער אינטערווענץ פון רעגירונגס-פאקטאר וועט די לאגע אויפ'ן גארן-מארק נישט געענדערט ווערען, דער ליבעראליזם אויפ'ן גארן מארק האט געבראכט שאדען דער לאדזשער פראדוקציע.

די צווייטע סענסאציע אויף דער קאנפערענץ איז געווען די פאדערונג פון לאנד פערבאנד פון דער טעקסטיל-אינדוסטריע, אז עס זאל פערגרעסערט ווערען דער אימפארט פון גארן פון אויסלאנד, ספעציעל ענגליש גארן. די אינדוסטריעלער האבען אנגעוויזען, או הגם די פאדערונג איז געווענדעט געגען האנדעל און צאהל בילאנס, וועט דאס אבער האבען א גינסטיגע השפעה פאר דער מלוכה-ווירטשאפט. עס ווייזט זיך ארויס, אז דער עקספארט פון טעקסטיל ארטיקלען, וואס ווערען פראדוצירט פון לאדזשער גארן לוינט זיך לגמרי נישט. ענגליש גארן נישט קוקענדיג אויף דעם צאל און אימפארט הוצאות קאלקולירט זיך פאר די לאדזשער פראדוצענטען ביליגער ווי דאס לאדזשער גארן.

א נייע גרויסע „פליטה" אין דער קאנפעקציע-אינדוסטריע

לאדזשער, ביאליסטאקער און אויסלענדישע פירמעס געליטען גרויסע היזקות

(אג) אין די לעצטע טעג האט אין די קרייזען פון דער לאדזשער קאנפעקציע-אינדוסטריע געמאכט א גרויסער רושם די „פליטה" פון איינע פון די גרעסטע קאנפעקציע פירמעס אין לאדז. אין לויפענדען סעזאן, איז עס שוין די דריטע פירמע, וואס האט אפגעשטעלט די צאהלונגען. די לעצטע „פליטה" איז די גרעסטע. די חובות פון דער פירמע בעטרעפען 300 טויזענד זלאטעס. פון דער „פליטה" וועלען לידען נישט נאר לאדזשער יוא-פירמען ווי אויך די ביאליסטאקער פירמען, נאר אפילו אויסלענדישע, בעזונדערס פראנצויזישע. אויפ'ן קאנפעקציע מארק רעכענט מען זיך אין דער באהענטסטער צייט מיט ווייטערדיגע פליטות. די וואל-אינדוסטריע רעאגירט דערויף מיט ווייטערדיגע קרעדיט בעגרענצונגען פאר דער קאנפעקציע אינדוסטריע.

אקופאציע-שטרייקען אין די פאבריקען פון „אלארט רוסא און שותפים" און ביי דער פירמע קינדערמאן

2400 ארבייטער אקופירען די פאבריק-בנינים

צוליב דעם קאנפליקט אין דער פאבריק פון דער פירמע „אלארט רוסא און שותפים", האבען נעכטען די 2.400 ארבייטער ערקלערט אן אקופאציע-שטרייק, וועלכע האבען געווארפען די ארבייט און אקופירט די פאבריק-בנינים. די איבעריגע 600 ארבייטער, זיי־נען געבליבען אויסער דער פאבריק.

דעם שטרייק האבען די ארבייטער ערקלערט נישט ווארטענדיג אויף דעם רעזולטאט פון דער קאנפערענץ ביים ארבייטס-אינספעקטאר, וואס איז געווען בעשטימט אויף נעכטען. צוליב דעם האט די פירמע אפגעזאגט צו פיהרען אונטערהאנדלונגען. דער שטרייק דויערט.

* * *

אויך אין קינדערמאנס פאבריק (לאנקאווע 23) איז אויסגעבראכען אן אקופאציע-שטרייק.

היינט וועט ביים ארבייטס-אינספעקטאר פאר-קומען א קאנפערענץ.

צי וועט קומען צו א שטרייק אין אייטינגאן'ס פאבריקען?

(א) אין אייטינגאנ'ס פאבריקען איז מיט א צייט צוריק ענטשטאנען א קאנפליקט מיט דער די-רעקציע צוליב א פאדערונג פון די ארבייטער. אויס-צוצאהלען פאר דעם ריינינען די מאשינען. וועגען דעם ענין זענען שוין פארגעקומען עטליכע קאנפערענ-צען אבער צו קיין אויסגלייך איז נישט געקומען. נעכטען איז פארגעקומען א קאנפערענץ וועגען אויס-צאהלען די ארבייטער פון חוב וועבעריי און שפי-נעריי אויף דאוובארטשיקוב גאס. מחמת דעם וואס די קאנפערענץ האט נישט דערפיהרט צו קיין פער-שטענדיגונג איז האלב 12 מיטאג ערקלערט געווארען א פראטעסט-שטרייק אויף א שעה. א שעה צייט איז די פאבריק נישט געווען טעטיג.

די דעלעגאטען האבען ערקלערט, אז אויב ס'וועט אין קורצען נישט קומען צו קיין פערשטענדיגונג, זענען זיי גרייט צו ערקלערען א שטרייק.

פאר נישט האבען קיין צעניקעס

בעשטראפט 9 קרעמער פון 10 30 זל.

(א) נעכטען האט די פאליציי ווידער אדורכ-געפיהרט ליסטראציעס אין געשעפטען, און קאנט-ראלירט צו ס'זענען אויסגעהאנגען צעניקעס און צו ס'ווערען נישט גענומען העכערע פרייזען ווי אין די צעניקעס.

נעכטען זענען דורכ'ן סטאראסטווע-געריכט נישט האבען קיין צעניקעס בעשטראפט געווארען 9 קרעמער פון 10 ביז 30 זל. שטראף.

די אונטערשרייבער אויפ'ן פראטעסט

געגען די שטאט-ראט-וואהלען אין דער סטאראסטווע

(א) נעכטען זענען אין דער סטאראסטווע פור-געלאדן ארויסגערופען געווארען די וועהלער, וואס האבען געגעבען זייערע אונטערשריפטען אויפ'ן פראטעסט געגען די שטאט-ראט-וואהלען. קומענדיגע וואך וועלען ארויסגערופען ווערען די איבעריגע אונטערשרייבער'ס.

ראטמענער נעמען בעצאהלט פאר זייער אנטיילנעמען אין זיצונגען

(א) די וואיעוואדזטווע האט ארויסגעגעבען א פער-ארדנונג, וועגען די דארפישע גמינעס, ס'האנדעלט זיך וועגען דעם אנטיילנעמען פון די ראטמענער אין די זיצונגען. ס'איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז אין מאנכע גמינעס האבען די ראטמענער פאר זיך בעשטימט בעלוינונג פאר זייער אנטיילנעמען אין די זיצונגען. די וואיעוואדזטווע מאכט דעריבער אויפ-מערקזאם, אז אזעלכע ארט בעלוינונגען זענען נישט דערלויבט, די דאזיגע בעשלוסען וועלען נישט בע-שטעטיגט ווערען.

יאהרגאנג 1916

היינט דאנערשטאג ד. 29 אקטאבער דארפען זיך שטעלען די יאהרגאנג פון 1916, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 4-טן פאליציי-קאמיסאריאט מיט די אותיות:

O, P, R

און פון 11טען קאמיסאריאט מיט די אותיות:

L, Ł. M, N, O

מארגען פרייטאג דעם 30 אקטאבער דארפען זיך שטעלען אין 4-טען קאמיסאריאט מיט די אותיות:

S, Sz, T

און פון 11-טען קאמיסאריאט מיט די אותיות:

P, R, S, Sz.

אפטייקען.

היינטיגע נאכט - דיזשורען

(א) היינט בייטאכט דיזשורירען: סאדאווסקא-ראנצער (זגערזשער 57), וו. גראשקאווסקי (11-טער ליסטאפאד 15); מ. קאפלין (פילסודסקיע 54), ר. רעמבעלינסקי (אנדזשעא 28), י. כאנ-דזשינסקי (פעטריקאווער 165), ע. מילער (פעטריקא-ווער 45), נ. אנטאניעוויטש (פאביאניצער 56).

טעאטער „ראזמאיטאשטשי"

ציגעל-גאס 27, טעל. 112-25

דיר. דוד צעלמייסטער.

מ. ווילבדער פרעזענטירט פאר דעם לאדזשער טעאטער-עולם אמעריקאס גרעסטע וועלט-סטארען

לוסי און מישא גערמאן

מיט זייער ספעציעל געקליבענעם ווארשעווער אנסאמבל.

Dziś, w czwartek dn. 29 b.m.

היינט, דאנערשטאג, דעם 29-טען פייערליכע

PREMJERA!

פרעמיערע!

„רחל'ס קינדער"

אין 3 אקטען, 6 בילדער

אכטונג! בילעטען געקויפטע אויף דעם 23-טען, זענען גילטיג דעם 29-טען ד. ח.

אכטונג! מארגען — פרעסע-פארשטעלונג.

KINO TEATR

MIRAŻ

אנהויב 4 נאכמיטאג.

היינט און פאלגענדע טעג

דער גרעסטער דזשונגלי-פילם א. נאמען:

די נייע פאסירונגען פון Tarzan

אין דער הויפט-ראלע:

HERMAN BRIX

2) גרויסער שפיאנאזש-פילם פון וועלט-קריג

„Szyfr 77"

אין דער הויפט-ראלע:

WILLIANA PAWELL

צי איז אונטערגעצונדען געווארען די פאבריק פון דער פירמע פריוועס

צווייטער טאג פון סענסאציאנעלען פראצעס אין לאדזער קרייז-געריכט

וויטערדיגער עדות-פערהער

נעכטען, אין צווייטען טאג פון פראצעס געגען דעם פאבריקאנט לעאן פריוועס, וועלכער ווערט בע־שולדיגט אין אונטערצינדען זיין פאבריק, איז פארגע־קומען דער וויטערדיגער פערהער פון די עדות.

דאס רוב עדות אין נעכטיגען טאג זענען געווען געוועזענע בעאמטע און ארבייטער אין פריוועס פא־בריק, וועלכע האבען געדארפט ערקלערען, אז אין טאג פאר דער שרפה ווען זיי האבען פערלאזען די פא־בריק, האבען זיי נישט געזעהען אין מאגאזין די קאס־טענס מיט בוימוואל־אפפאל. און דאס פונאנדערגע־האנגענע גארן, וואס די אויספארשונגס - בעאמטע האבען געטראפען באלד נאך דער שרפה. דאס דארף בעווייזען אז אימיצער האט ספעציעל צוגעגרייט לייכט-פארברענענד מאטעריאל. די ערקלערונגען האבען זיך געדרעהט ארום דער פראגע, צי מ'האט אין דער פאבריק בענוצט נאפט, ווייל ווי די אויספארשונגס־בעאמטע ערקלערען איז דאס בוימוואל-אפפאל געווען אדורכגעדרונגען מיט נאפט.

דער פראצעס רופט ווייטער ארויס א גרויסע פאינטערעסירונג און דער געריכטס-זאל איז איבער פול.

דער ערשטער ווערט אויסגעהערט דער עדות ראזען, א בעאמטער אין פריוועסעס פאבריק. ער ערקלערט אז נאך דער שרפה איז ער געקומען אויפן ארט אין דער בעגלייטונג פון א פארשטעהער פון דער פערזיכערונגס געזעלשאפט און דעם עלטסטען פושא־דאווניק פון אויספארשונגס - אמט יאאכימיאק. אין קאנטאר אויפן טיש האט ער בעמערקט א קארב מיט אפפאל, קיין ריח פון נאפט האט ער נישט געפיהלט. אויף דער פאדלאגע האט ער אויך בעמערקט פונאנ־דערגעווארפען שטיקלעך אפפאל, קארטאנען און פו־נאנדערגעהאנגענעם גארן. נאך דער שרפה האבען זיך אין מאגאזין געפינען מעהר קארב פון בוימוואל־אפפאל ווי ס'זענען געווענליך געווען דארט און דער עדות האט זיך געוואונדערט ווי אזוי ס'קומט דא אר־הער אזויפיל בוימוואל־אפפאל בעת אין דער פא־בריק האט מען געארבייט בלויז מיט זיידען-גארן.

דער עדות ערקלערט ווייטער, אז פאר דער שרפה זענען אין מאגאזין געווען 60—70 פעקלעך גארן צו 4 קילא, ווען ער איז געקומען נאך דער שרפה אין דער פאבריק איז דאס גארן בכלל געווען פונאנדערגע־ווארפען און אין איינעם האט געקוקט זיין 10 פעק־לעך, ווייטער ערקלערט דער עדות, פאר דער שרפה זענען געווען אין לאגער 22 שטיק סחורה און נאך דער שרפה 7 שטיק.

פארזיצער: וואס פאר א אמט האט איהר פער־נומען אין דער פאבריק ?

עדות: איך בין געווען דער טעכנישער לייטער.

פארזיצער: צי איז געווען אמאל א פאל ווען די פעקלעך זענען געווען פונאנדערגעבונדען און צור־ווארפען ?

עדות: ניין.

פארזיצער: צי האט מען אמאל געקויפט אין דער פאבריק נאפט ?

עדות: פון צייט צו צייט האט מען געקויפט צו האלבע פלעשלעך נאפט צו פערשידענע טעכנישע צוועקען.

אדוואקאט בראקמאן: ביז ווען האבען די ארבייטער געארבייט אין דעם טאג פאר דער שרפה ?

עדות: זיי האבען געארבייט נארמאל ביז 5 נאכ־מיטאג.

פארזיצער: צי זענען די פענסטער פון לאגער שטענדיג געווען פערהאנגען ?

עדות: מיט 2 חדשים פאר דער שרפה זענען די פענסטער פערהאנגען געווארען מיט דיקטען.

פארזיצער: צי האט איהר געשלאסען דעם מא־גאזין אין טאג פון דער שרפה ?

עדות: ניין.

— פארזיצער: וואו האט איהר שפעטער געפינען דעם שליסעל פון מאגאזין ?

עדות: אין אפטיק-קעסטעל.

פארזיצער: צי איז דער שליסעל שטענדיג דארט געלעגען ?

עדות: ניין.

דאן ווערט אויסגעהערט דער עדות היימאן. ער האט געארבייט אין דער וועבעריי אלס מייסטער, זייט 10 יאהר, צוערשט אין „פשעמיסל יעדוואבני", דאן אין „אסקא" און דאן ביי לעאן פריוועס, מ'האט געארבייט אין צוויי שיכטען אויף 42 ווארשטאטען, ארבייט איז געווען זעהר פיל, אויף דער פראגע פון געריכט ערקלערט דער עדות, אז אין מאגאזין איז נאר געווען איין קאסטען מיט זיידען-אפפאל.

פארזיצער: צי האט מען דעם אפפאל געפיהלט פון נאפט ?

עדות: פריהער האב איך נישט געשמעקט צו איהם, אין אויספארשונגס - אמט האט מען מיר גע־געבען צו שמעקען און דעמאלט האב איך געפיהלט דעם ריח פון נאפט.

פראקוראר: צי האט זיך פראקטיצירט אז מ'האט דאס

גארן פונאנדערגעהאנגען אויף די פולקעס,

איינגעטונקען אין נאפט ?

דער עדות האלט, אז דאס איז געשעהן צוליב דעם וואס דער בוימוואל־גארן מיט נאפט איז נאר דארט געלעגען א קורצע צייט.

דאן איז אויסגעהערט געווארען דער עדות לאנדוי, א פראקטיקאנט אין דער פאבריק. ער זאגט אז פאר דער שרפה איז ער ארויסגעגאנגען פון דער פאבריק 12 א זייגער ביינאכט. אין דעם דאזיגען טאג זענען אין דער פאבריק געווען ווייניג פערטיגע סחורות. דאר־טען איז געווען אביסעל גארן, וועלכעס מ'האט גע־בראכט פון די קליענטען אין די לעצטע 2 טעג.

דער עדות ערקלערט ווייטער, אז אין לאגער איז נאר געווען איין קאסטען מיט זיידען־אפפאל, דאגע־גען ווייס ער נישט פון א צווייטען קאסטען מיט בוים־וואל-אפפאל וועלכען מ'האט געפינען נאך דער שרפה.

פארזיצער: צי איז אמאל געווען א פאל אז מ'זאל פונאנדערהענגען גארן אויף די פולקעס ?

עדות: ניין, אזא פאל איז קיינמאל נישט געווען.

פראקוראר: אויב אין לאגער וואלטען געשטאנען 2 קאסטענס וואלט איהר דאס בעמערקט ?

עדות: זיכער יא.

אדוואקאט: צי איז געווען ליכטיג אין לאגער?

עדות: ניין, אין לאגער איז געווען טונקעל, אויב מ'האט געוואלט עפיס טון האט מען געמוזט אנ־צינדען דאס עלעקטרישע לעמפעל.

פראקוראר: פארוואס האט מען פערהאנגען די פענסטער פון לאגער ?

עדות: איך ווייס נישט צוליב וואס מ'האט דאס געטון.

נאכדעם ווערט אויסגעהערט דער עדות פראנצי־שקא סיקולא. זי האט געארבייט אין לאגער ביים א־רויסגעבען שוס. דעם שבת פאר דער שרפה איז זי אוועק פון דער פאבריק צוזאמען מיט אלע ארבייטער 5 א זייגער נאכמיטאג. אין דעם דאזיגען טאג איז אין לאגער געווען אביסעל גארן, געפאקט אין פעקלעך, און איינגעוויקעלט אין פאפיר און ארומגעבונדען מיט שנירלעך. די פעקלעך זענען געלעגען אויף די אויבערשטע פולקעס. אין לאגער האט זיך נישט מעהר געפינען ווי איין קאסטען אויף זיידען־אפפאל, פאר דער שרפה איז נישט געווען דאס גרויסע אפפאל, וועלכעס זי האט געזעהן אין דער פאבריק נאך דער שרפה. נאך דער שרפה האט זי אין לאגער געזעהן 2 קאסטענס וואס איז קיינמאל נישט געווען.

פארזיצער: צי האט איהר נאך דער שרפה גע־פיהלט נאפט אין דער פאבריק ?

עדות: איך האב נישט געפיהלט, איך בין געווען אין דער פאבריק 8 טאג נאך דער שרפה.

פארזיצער: צי האט מען אמאל אויסגעהאנגען גארן אויף די פולקעס ?

עדות: ניין, קיינמאל נישט.

אזוי ווי מ'האט דאס געטראפען נאך דער שרפה ?

עדות: דאס איז קיינמאל נישט געווען, נאך דער שרפה האב איך געפיהלט אין קאנטאר נאפט.

פראקוראר: ווען און צוליב וואס האט מען פערהאנגען די פענסטער און לאגער אין קאנטאר ?

עדות: דאס האט געזאלט געשעהען צוליב חנם, וואס די ליכט מאכט קאליע דעם קאליר פון די סחורות.

פראקוראר: ווי לאנג זענט איהר מייסטער ?

עדות: 30 יאהר.

פראקוראר: צי האט איהר זיך שוין אמאל גע־טראפען מיט אזא סיסטעם פון שיצען די סחורות?

עדות: ניין.

פארזיצער: צי האט מען בענוצט נאפט ביי דער ארבייט ?

עדות: יא, צו רייניגען די מאשינען און צו אנ־דערע טעכנישע ארבייטען. מ'האט בענוצט לערך 2 ליטער נאפט א חודש.

עקספערט ליפאווסקי: צי האט מען די זיידענע אפפאל אויך בענוצט צו פוצען די מאשינען ?

עדות: יא, מען האט בענוצט.

ווייטער ערקלערט דער עדות, אז אין דער פאבריק איז אויך געווען בוימוואל־אפפאל, מיט וועלכען מ'־האט געפוצט די מאשינען, נאכן פוצען די מאשינען האט מען דעם אפפאל געווארפען אויפן מיסט אדער אין קאסטען, וועלכער איז געשטאנען אין לאגער.

דאס געריכט שטעלט דאן עטליכע פראגען דעם עלטסטען פושיאדאווניק פון אויספארשונגס - אמט יאאכימיאק, וועלכער ערקלערט אז באלד נאך דעם ווי די שרפה איז אויסגעלאשען געווארען האט ער אין איינעם א גרויסען קאסטען, וועלכער איז געווען פול מיט זיידען-אפפאל געזעהן פון אויבען איין שיכט פון בוימוואל-אפפאל, וועלכע זענען געווען איינגע־טונקען אין נאפט, ער האט גענומען אביסעל פון דעם דאזיגען אפפאל און געשיקט צו אנאליז, דאגעגען דעם זיידען-אפפאל האט מען נישט געפיהלט פון נאפט.

אדוו. פארעלע: ווי אזוי קומט עס, אז דאס זיידען-אפפאל האט מען נישט געפיהלט פון נאפט בעת ס'איז געלעגען אין איין קאסטען מיט דעם בוימ־וואל-אפפאל, וועלכעס איז, ווי איהר זאגט, געווען

Dr. med. H. LUBICZ
ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקהייטען
האט זיך איבערגעצויגען
פון ציגעל-גאס 7 אויף
69 פילסודסקיעגא 69
(רוג נארוטאוויטשא) טעל. 141-32

פארזיצער: ווען האט מען פערהאנגען די פענס־טער ?

עדות: 2 ביז 3 וואכען פאר דער שרפה.

פארזיצער: ווער האט פערהאנגען די פענסטער?

עדות: א טישלער האט זיי פערקלאפט מיט דיק־טען.

אדוואקאט פארעלע: און ביז דעמאלט זענען די פענסטער נישט געווען פערהאנגען ?

עדות: ביז דעמאלט זענען זיי געווען פערהאנגען מיט פארהאנגען.

פראקוראר: צי האט מען אויך געווארפען בוים־וואל-אפפאל אין דעם קאסטען וואס איז געשטאנען אין לאגער ?

עדות: איך ווייס גארנישט וועגען דעם.

דער עדות באטשינסקי האט געארבייט אין דער פאבריק אלס שלאסער.

— שבת פאר דער שרפה, זאגט דער עדות, בין איך ארויסגעגאנגען פון דער פאבריק 5 א זייגער נאכמיטאג, איך האב צוגעשלאסען דעם פארטער־זאל און דעם זאל אויפן ערשטען שטאק, דעם שליסעל האב איך איבערגעגעבען דעם פארטיער.

פארזיצער: צי זענען נישט געווען קיין חשודי־שליסלען ?

עדות: ניין.

פארזיצער: קיינמאל זענען נישט געווען קיין רעזערוו־שליסלען ?

עדות: ניין, קיינמאל נישט.

פארזיצער: וויפיל קאסטענס זענען געשטאנען אין לאגער ?

עדות: צוויי אדער דריי.

פארזיצער: מיט וואס האט מען געפוצט די מא־שינען ?

עדות: מיט אפפאל.

פארזיצער: מיט וואס פארא אפפאל ?

עדות: מיט זיידען-אפפאל און מיט בוימוואל־אפפאל.

פארזיצער: פון וואנען האט זיך גענומען בוים־וואל-אפפאל אין דער פאבריק ?

עדות: מיט א צייט צוריק האט מען געקויפט בוימוואל-אפפאל, כדי ארומצוויקלען די וואסער־רעהרען וועלכע האבען אנגעהויבען צו פריהרען און הערפון איז אביסעל געבליבען.

פארזיצער: צי האט מען בענוצט נאפט אין דער פאבריק ?

עדות: יא, מ'האט בענוצט אנ'ערך 5 ליטער א חודש. צו רייניגען די מאשינען.

פארזיצער: און בענזין האט מען אויך בענוצט?

עדות: בענזין אויך אנ'ערך א ליטער א חודש.

פארזיצער: וואו האט מען געווארפען דעם אפ־פאל מיט וועלכען מ'האט געפוצט די מאשינען ?

עדות: דוכט זיך אין די קאסטענס וועלכע זענען געשטאנען אין לאגער.

צוליב דעם וואס צווישען די איצטיגע ערקלע־רונגען פון דעם עדות און זיינע ערקלערונגען ביים אויספארשונגס־ריכטער זענען פאראן בולטע סתי־רות, פערלאנגט דער פראקוראר אז פון דעם עדות זאל אפגענומען ווערען א שבועה.

דאס געריכט איז מסכים מיט דעם פארשלאג און ביים עדות ווערט אפגענומען א שבועה.

אינצידענט צווישען געריכטס-פארזיצער און אדוו. בראקמאן

דאן ווענדעט זיך דער פארזיצער צום עדות און ערקלערט אז ער זאל געדענקען אז פאר פאלש עדות־זאגען דראהט א שטראף ביז 5 יאהר.

— ביז איצט, זאגט דער פארזיצער, האט איהר געזאגט ליגען.

אדוואקאט בראקמאן בעט אריינצוטראגען אין פרא־טאקאל, אז דער פארזיצער האט געזאגט, אז דער עדות זאגט ליגען.

פארזיצער: איך האב עס געזאגט דערפאר ווייל ס'זענען פאראן בולטע סתירות אין די איצטיגע ער־קלערונגען פון עדות מיט זיינע ערקלערונגען ביים אויספארשונגס־ריכטער.

אדוואקאט בראקמאן: לויט מיין מיינונג זענען די סתירות נישט אזוי גרויס און איך בעט די ווער־טער פון פארזיצער אריינצוטראגען אין פראטאקאל.

פארזיצער: גוט, ס'איז שוין אריינגעטראגען גע־ווארען אין פראטאקאל.

נאכן אפנעהמען די שבועה גיט ווייטער דער עדות די זעלבע ערקלערונגען, ער ענדערט זיי בלויז אין דעם ענין פון דער צאהל קאסטענס, וועלכע זענען געשטא־נען אין לאגער.

ארום האלב 4 ערקלערט דער פארזיצער א מיטאג הפסקה ביז 5 נאכמיטאג.

נאך דער מיטאג-הפסקה

5 א זייגער עפענט ווידער דער פארזיצער די געריכטס-זיצונג. אלס ערשטער ווערט אויסגע־הערט דער עדות וואזשניאק, אנ'ארבייטער אין דער פאבריק, וועלכער האט אויך אדורכגעפיהרט א מיליוויזען רעמאנט.

ער זאגט, אז אין דער פאבריק האט מען שטענ־דיג געפיהלט דעם ריח פון נאפט. ער איז אויך מודה, אז פריוועס האט איהם געשיקט צו א געוויסען ציטרין קויפען בוימוואל־אפפאל אויף ארומצוויק־לען די וואסער־רעהרען. וועלכע האבען אנגעהוי־בען צו פריהרען. ביי ציטרינען האט ער נישט בע־קומען דעם אפפאל און ער האט דאס געקויפט ביי א געוויסען קראויעצקי. ער ערקלערט אויך, אז ער האט מעהרערע מאל געקויפט נאפט אויף צו רייניגען די מאשינען.

דער עדות דושעדושוף ערקלערט, אז פריוועס האט איהם שוין לאנג געזאגט, אז ער וואלט גערן אונטערגעצונדען די פאבריק.

פארזיצער: אין דער אויספארשונג האט איהר געזאגט, אז דער פארטיער נאוואק וואלט וועגען דעם געקענט עפיס זאגען.

עדות: איך זאג איצט אויך, אז דער פארטיער נאוואק און דער שלאסער באטשינסקי וואלטען וועגען דעם געקענט זעהר פיל דערצעהלען. זיי ווילען אבער נישט רעדען, ווייל זיי האבען מורא צו פער־לירען די פרנסות.

דאן ווערט אויסגעהערט דער נאטשעלניק פון די פייערלעשער קאס.

ער דערצעהלט, אז ווען ער איז אנגעקומען אויפ'ן ארט פון דער שרפה, האט ער קאנסטאטירט, אז דאס פייער איז זעהר דראהענד און ס'איז פערהאן די געפאהר, אז ס'זאל ארומכאפען אויך דאס וואוינ־הויז. דער עדות איז אויפמערקזאם געווארען אויף דעם געדיכטען רויך, וואס זעצט פון דער פאבריק. דערפון האט ער געדרונגען, אז ס'געפינען זיך אין דער פאבריק לייכטברענענדע מאטעריאלען. דער רויך איז געווען אזוי געדיכט, אז אויף א מרחק פון 4 מעטער האט מען נישט געזעהן קיין מענש. דער עדות האט דאן לאקאליזירט די פאבריק און מ'האט איהם כסדר געמאלדען, אז אין געוויסע ערטער פיהלט מען נאפט. אין פיל ערטער, וואו די פלאמען זענען געווען פערלאשען, האבען זיי ווידער אויסגעבראכען. פון דעם אלעם איז דער עדות געקומען צו דער איבערצייגונג, אז מ'האט דא צו טון מיט אנ'אונטערצינדונג.

אדוו. בראקמאן: פארוואס האט איהר וועגען דעם גלייך נישט געמאלדען דער פאליציי.

עדות: איך האב צוערשט געמוזט מעלדען וועגען דעם מיין פייערלעשער־מאכט.

דאן ווערט אויסגעהערט דער עדות פייערלעשער שמואל. ער האט אנגעפיהרט מיט דער רעטונגס־אקציע בעת דער שרפה. איהם האט געמאלדען א פייערלעשער, אז ער האט אנגעטראפען בעתן לע־שען די שרפה אויף שפורען פון נאפט און בענזין.

פראקוראר: ווי הייסט דער פייערלעשער, וועל־כער האט אייך וועגען דעם געמאלדען?

עדות: יוזעף מאטשעיעווסקי.

דער פראקוראר לעגט דא פאר, אז מ'זאל מאטשעיעווסקי'ן ארויסרופען אלס עדות.

דאס געריכט איז מסכים מיט דעם דאזיגען פארשלאג.

דאן גיט ערקלערונגען דער פאליציאנט ריי־באק, וועלכער האט געהיטען די פאבריק נאך דער שרפה.

דער עדות דערצעהלט, אז לעאן פריוועס האט געפרובט אויף איהם צו ווירקען, אז ער זאל אריינ־לאזען אין דער פאבריק אריין דעם פארטיער נא־וואק, כדי ער זאל כלומרשט זעהן די שאדענס, וואס די שרפה האט געמאכט. פריוועס האט דעם עדות פערבעטען אויף טיי צו זיך אהיים, זאגענדיג, אז ס'איז קאלט. שפעטער האט ער איהם געפרובט צו געבען 30 זל. און דאן 50 זל. נאר דערפאר, אז דער פארטיער זאל אריינגעלאזען ווערען אין דער פאבריק. פריוועס האט אויך געזאגט, אז ער האט אינדערהיים שעהנע סחורות און ער וועט איהם געבען אויף א קלייד פאר זיין פרוי. פריוועס האט זיך ספעציעל פאראינטערעסירט דערמיט, צי דער קאסטען, וועלכער שטעהט אין לאגער, איז פערברענט געווארען.

דער עדות האט נישט אנגענומען די פראפא־זיציעס פון פריוועס'ן און זאגען דעם אלעם געמאל־דען אין קאמיסאריאט.

דאן ווערען אויסגעהערט די פאליציאנטען קושע־מינסקי און פאדגורסקי, וועלכע האבען געהאט דינסט בעת דער שרפה אויף שרודמיעסקא 22. די דא־זיגע עדות ברענגען נישט אריין קיין נייעס אין פראצעס.

דער פארזיצער רייסט דא איבער די געריכטס־פערהאנדלונגען ביז היינט 9 א זייגער פריה.

אויספלוג קיין ריגע
31/X — 4/XI. פרייז 98 זל.
גענעראל-פערטרעטונג „Intourista"
אויספליגען
קיין סאוויעט - רוסלאנד
אינדיווידועלע און גרופען-רייזעס
קיין פאלעסטינא
מאכען וויזעס.
הנחה-באהן-בילעטען
קיין ווילנא און זאקאפאנע
אנמעלדונגען נעהמט אן
„אר ביס" פיעטריק. 18
טעל. און אינפארם. 249-40 און 249-33

דערשאָסן די ליבהאָבעריז און אליין בעגאנגען זעלבסטמאָרד
שרעקליכע טראַגעדיע אויף וואָלטשאַנסקאַ 181

(א) אויף וואָלטשאַנסקאַ 181, האָט נעכטען פּאַסירט א שרעקליכע טראַגעדיע ,וואָס האָט געקאָסט דאָס לעבען פון צווי יונגע מענשען.

אין דעם הויז וואוינט אין איין צימער די פרוי אַננאַ קאשינסקא צוזאַמען מיט איהר זוהן פון ערשטען מאַן זיגמונד פּאַכאַ. די לעצטע צייט, האָט די פאַמיליע אַריינגענומען אַ סובלאָקאַטאָרקע די 27־יעהריגע העלענאַ באַרטשיק, אַנ׳ארבייטערין פון גייער׳ס פאַבריק.

ס׳האָט נישט לאַנג געדויערט, און דער יונגערמאַן האָט זיך פערליבט אין די באַרטשיק איבער די אויערען. די לעצטע האָט אָבער נישט געוואָלט הערען דערפון, ווייל ער איז געווען ארבייטסלאָז. צוליב דעם וואָס דער יונגערמאַן איז צו איהר צוגעשיכאַנען און פערפאָלגט מיט זיינע ליבעס־ערקלערונגען, האָט זי זיך די לעצטע טעג ארויסגעצויגען פון די קאשינסקי׳ס, און אַריבערגעטראָגען זיך צו אַ שכנ׳טע אויפ׳ן דריטען שטאָק.

נעכטען האָט זיגמונד זי אָפּגעוואַרט אויף די טרעפּען ווען זי האָט זיך דערנעהנטערט, האָט ער צו איהר געשאָסען פון אַ רעוואָלווער: איין קויל האָט איהר געטראָפען אין דער ברוסט און די צווייטע אין הארץ, זי איז געפאַלען טויט אויפ׳ן אָרט.

דער מערדער איז דאַן אַריין צו זיך אין דער וואוינונג אי׳ פערמאַכט אונטער זיך די טיר, יוען די שכנים האָבען גענומען רייסען ביי דער טיר, האָט זיך געהערט אַ שאָס. אריינקומענדיג אין שטוב, האָט מען איהם געפונען ליגען אויפ׳ן בעט מיט אַנ׳אַדורכגעשאָסענער שלייף. ס׳איז באַלד אלארמירט געוואָרען די פּאָגאָטאָוויע, אויפ׳ן וועג צום שפּיטאָל איז ער געשטאָרבען.

אויפ׳ן אָרט איז באַלד אָנגעקומען פּאָליציי און די אויספאָרשונגס־מאַכט, וועלכע האָט אַדורכגעפיהרט אַנ׳אויספאָרשונג.ביידע טויטע קערפּער׳ס זענען אָפּגעפיהרט געוואָרען אין פּראָזעקטאָריום.

דער מערדער האָט איבערגעלאָזט א בריף צו דער מוטער אין וועלכען ער קלעהרט אויף די סיבות, וואָס האָבען איהם געפיהרט צו דעם מאָרד און זעלבסטמאָרד.

ער האט געהאט מעהר אין קעפּעל ווי אין פלעשעל...
א „ריינער אריער" שטעכט זיין פרוי אריין א מעסער אין בויך

(א) וואלכער פעשעל (אזוי איז ער פערשריבען אין דער מעטריקע) א בחור מיט אַנ׳אויריגנגעל. דערצו האָט ער א שוואכקייט צום „גלעזעל", און א מנהג האָט ער, צו מאַכען „קידוש" אין אַ פּראָסטען מיטוואָך, קומט ער אַהיים אויפגערוימט, נעמט ער קאַטעווען זיין אשה, אז פינקען פליהען.

נעכטען (אין אַ פּראָסטען מיטוואָך), איז ער געקומען אין שטוב (סאָסנאָווא 32), האָט ער בעהאָט מעהר אין קעפּעל ווי אין פלעשעל, האָט ער — ווי תמיד — זיך געוואַשען צו זיין אשה, מרת אַניעלאַ און אהז שום קונצען איהר אַריינגעשטאָכען אַ מעסער אין בויך. אין אַ שווערען צושטאַנד איז זי אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל.

דער געשפּאַן איז אָפּגעפיהרט געוואָרען אין קאָמיסאַריאַט, ער ווערט בעשולדיגט אין וועלען ערמאָרדען זיין ווייב.

נארמירען די ארבייט פון מוזיקער אין נאכט־לאקאלען
קאנפערענץ ביי׳ם ארבייטס־אינספעקטאר

(א) ביי׳ם ארבייטס־אינספעקטאָר, איז נעכטען פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ פון פאָרשטעהער פון מוזיקער־פעראיין צוזאַמען מיט פאָרשטעהער פון די נאַכט־לאָקאַלען וועגען נאָרמירען די ארבייט פון די מוזיקער אין די נאַכט־לאָקאַלען, מחמת ביז איצט זענען די מוזיקער געווען בעשעפטיגט 14 שעה.

די פאָרשטעהער פון די לאָקאַלען, האָבען פּערוויכערט. אַז פון איצט אָן, וועלען די מוזיקער זיין בעשעפטיגט, נישט מעהר ווי 8 שעה טעגליך, דערמיט איז דער סכסוך ליקווידירט געוואָרען.

פאר א שטרייק אין דער טיכער־אינדוסטריע

(א) נעכטען איז ביים ארבייטסאינספעקטאָר פאָרגעקומען די פאַרטזעצונג פון די אונטערהאַנדלונגען אין דער טיכער־אינדוסטריע. די קאָנפערענץ איז ווייטער אָפּגעלעגט געוואָרען ביזן 4־טען נאָוועמבער ד.י.

די ארבייטער־פאָרשטעהער האָבען ערקלערט, אז אויב אויף דער קומענדיגער קאָנפערענץ וועט נישט קומען צו קיין אויסגלייך וועט ערקלערט ווערען א שטרייק אין דער טיכער־אינדוסטריע.

קליינער פעליעטאן

מ׳פליהט שוין, הייסט עס...

— נו, זאָגט שמיל־שמעלקי — מען מעג שוין מאכען א שהחיינו: מען פליהט שוין —

מען פליהט פון פוילען קיין ארץ־ישראל...

אָט איז עהערנעכטען פריה ארויסגעפלויגען אנ׳ אעראָפּלאַן פון וואַרשע, און שוין — ער איז שוין, ווי מ׳זינגט אינם יודישען טעאטער: ער איז שוין אין דער „אלטער היים"

ס׳הייסט, למשל, אז מ׳קוילט איגם וואַרשאַווער אוניווערסיטעט א יודישען סטודענט מיט א מעסער פון פוילישען שטאָל, קאָן ער נאָך האָבען די האָפענונג, אז בעזרת השי״ת, וועט ער נאָך בעוויזען מ׳זאָל איהם אויפ׳ן צווייטען טאָג שיינדען ס׳ליעדער אין חופה מיט אַנ׳ענגלישען סניפעט.

טעכניק, ברידער־לעבען!

עס גייט שנעל! הוקוסטוק! בהפזון, און אַנגיל ואשמחריג!

איי — זאָגט שמיל־שמעלקי — אַ פיינע, אַ ליכטיגע וועלט געוואָרען! קולטור, ציוויליזאציע! בעקוועמליכקייט! טעמפּאָ!

מיין זיידע־באָבע האָבען געדענישט געוואוסט פון די זאכען, און אלץ איז ביי זיי געקראָכען, ווי פון דזשעגיעטש...

געפאָהרען, איז מען געפאָהרען אויף פוהרען, אין בוידען, אין דראַפּינג אסטע וואָגענס!

געוואכט איז מען געזעסען ביי א קיטרל, ביי א שטיקעל חלב׳ן ליכטעל, ביי א פערקאָפּטשעטע נאַפטלעמפעל!

איצט אָבער פינסטערט מען אָפּ א לעמפּען ביי לעקטרע מיט גאַז, און מען פאָהרט און מען רייט אויף אויטאָמאָבילען און אעראָפּלאַנען, ווי אין פסוק שטייט: — יאזדא, פאָהר ווייטער...

הכלל, ווי איהר זעהט. איז טאַקע מיט אונז נישט אזוי שלעכט... לא אלמן ישראל... איצט, אז מ׳וועט זאָגען: מ׳פליהט קיין פאַלעסטינע, וועט עס זיין נישט בלויז גערעדט, נאָר טאַקיש אויף אַנ׳אמת — געפלויגען...

מ׳וועט נאָר פרויבען אין זאָך מתקן זיין אינם מחזור — ס׳הייסט פערריכטען פון „לשנה הבאה בירושלים" אויף „לשעה הבאה בירושלים"...

פאַנפּעשוואַטע יודען פלעגען תמיד אזוי זאָגען!

שמילשמעלקי.

שרפה אין קראקאווסקי׳ס רייסעריי

(א) נעכטען אָוונד, האָט אויסגעבראָכען א שרפה אין קראַקאַווסקי׳ס פאַבריק (פּאַמאַרסקאַ 69).

די שרפה האָט אויסגעבראָכען אין דער רייסעריי. די פייערלעשער האָבען אין משך פון א שעה־צייט איינגעלאָשען די שרפה. דער שאָדען ווערט געשאַצט אויף 10 טויזענד זל.

טעאטער „פילהארמאניע"
20 בארוטאוויטשא 20
פון 40 גראשן
ביז 1.10 גילדן
פון מארגן פרייטאג, דעם 30 ד. ח.
הנחה־פארשטעלונגען
פון 40 גר. ביז 1.10 זלאָטי
נחמה, קאדיש, האַש און ש. קוטנער

דער גרעסטער שלאַגער
מאטקע פון סלאבאדקע
אפערעטע אין 2 אקטען. מוזיק: אלשאנעצקי.
מאַרגען פרייטאג, שבת און זונטאג, 9 אוונט ווערט געגעבען א מתנה פאַר׳ן עולם
א גרויסע ארטיסטען־דעפילאדע
א. נ. „די גרעסטע טעאטער־פערמעסטונג"
מאַרגען פרייטאג 9 אוונט
שבת 4 נאָכמיטאָג
שבת 9 אוונט
זונטאג 4 נאָכמיטאָג
זונטאג 9 אוונט
יוסף האַש — וועט זינגען „טשאסטושעס" צוזאַמען מיט׳ן עולם.
נחמה — יודישע פאלקס־פאפורי און „זמירות".
יוסף האַש — איז אַ קאָמישער סצענע אלס פריילין
עטע טאַפּעל — אין איהר שלאגער אלס פאַרטענצערין.
דער גאַנצער אַנסאַמבל וועט אויספיהרען אַנ׳אַקט א. נ.
אין דער אלטער היים
פאָפורי פון יודישע, העברעאישע און רוסישע פאָלקס־מאָטיוועך
אין כאראקטער־קאסטיומען און גרים.
פרייזען:
פארטער און לאזשעס — 1.10
באלקאן 80 גר. גאלעריע 40 גר.

זעלכע וואונדערבארע פארשטעלונגען האט נאך לאדז נישט געהאט!
30 נומערן
פערגרעסערטער כאָר און אָרקעסטער
אָנפיהרונג: ד. ביינעלמאַן.
מאָדערנע דעקאָראַציעס, קאָסטיומען און רעקוויזיטען.
בילעטען אויף אַלע פאָרשטעלונגען אין קאַסע
ווער ס׳קומט זיך פריהער בעזאָרגען מיט אַ בילעט בעקומט אַ בעסערע רייה.
פּאַספּאַרטוס און הנחה־בילעטען אונגילטיג.

בעשטראפט פאבריקאנטען
פאר נישט וועלען געבען די ארבייטער אורלויב

(א) ביי דער פירמע ברידער זאַגוראָווסקי אין פּאַביאַניץ, איז נאָך אין אויגוסט אויסגעבראָכען א סכסוך צוליב די אורלויבען. די פירמע האָט די ארבייטער נישט געוואָלט געבען קיין אורלויב, די וואָס האָבען געפאָדערט אורלויב, זענען בעזייטיגט געוואָרען פון דער ארבייט.

דער שטראָף־רעפעראַט האָט די פאַבריקאַנטען בעשטראָפט מיט 7 טעג אומבעדינגטען ארעסט.

געפונען א טויטען
אויף דער באהן־ליניע אונטער לאדז

(א) אויף די באַהן־שינעס צווישען זגערזש און לאָדז, האָט מען פערגאַנגענע נאַכט געפונען א טויטען קערפּער פון אַ יונגערמאַן אין עלטער פון 25 ביז 30 יאָהר. קיין דאָקומענטען האָט מען ביי איהם נישט געפונען. ער האָט געטראָגען א גרויע ציקליסטען היטעל, אַ ברוינעם וואָלענעם סוועטער, אַ גרויע מאַרינאַרקע. וועגען פּרטים קען מען זיך דערוויסען אין פּאָליציי־קאָמיסאַריאַט אין זגערזש.

געהאט א ווייב און געזוכט כלות...
נו, וועט ער ישב׳ענען 8 חדשים

(א) אַניעלאַ סקאָווראָנעק, א דינסטמיידעל פון פּילסודסקיעגא 46, האָט געמאָלדען דער פּאָליציי, אז א געוויסער לעאָן קאַפּער האָט ביי איהר אויסבעגאַרט 350 זל. אלס „קאַנטאָ אויפ׳ן נדן און איז אויסגעטריקענט געוואָרען.

ס׳איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אז דער בחור לעאָן איז אַ בעווייבטער. און געזאָגט האָט ער, אז ער איז „צוזם האָבען".

נעכטען איז דער „האָניג פויגעל" געשטאַנען פאַר׳ן געריכט און איז דערפאַר פערמשפּט געוואָרען אויף 8 חדשים תפיסה.

פערוואונדעט ביי דער ארבייט

(א) אין דער פאַבריק אויף 11־טע ליסטאָפּאַד־גאַס 192, איז געשעהען אַ צופאַל מיט דער ארבייטערין יאַנינא ווינאָלסקאַ, וועלכע איז בעת דער ארבייט פערוואונדעט געוואָרען. פּאָגאָטאָוויע האָט איהר געגעבען הילף.

פרעזידענט פון „מזרחי“ אין פוילן הרב בראט שליט״א אין לאדז

ערב זיין אפפאהר קיין אנטווערפען

ווי עס איז שוין בעקאנט, איז דער טאמאשאווער רב, פרעזידענט פון פוילישען „מזרחי“ הרב בראט שליט״א איינגעלאדען געווארען דורך דער אנטווערפענער קהלה בכדי איבערצונעמען דארט דעם כסא הרבנות, וואס עס איז ביז־איצט פארנומען געווען דורך דעם תל־אביב׳ער רב הרב עמיאל שליט״א און שוין דעם קומענדיגען זונטאג פארלאזט ער ענדגילטיג פוילען, בכדי איבערצונעמען דארט דעם דאזיגען הויכען רבנות־אמט.

אין צוזאמענהאנג דערמיט, איז פארגעקומען אין טאמאשאוו ווי אויך אין ווארשא פייערליכע געזעגענונגס־אווענדען, אויף וועלכע דער חשוב׳ער רב איז אויף א הארציגען אופן גע... געווארען און מען האט איהם געווינשען ערפאלג אויף זיין נייעם וועג.

נעכטען איז דער טאמאשאווער רב געקומען קיין לאדז, וואו ער האט דא זיין פאמיליע בכדי זיך צו געזעגענען, און ווי מיר געוואהר, וועט דער חשוב׳ער גאסט ארויסטרעטען דעם קומענדיגען שבת אין איינעם פון די גרויסע שוהלען מיט אן עפענטליכען רעפעראט און שבת־צו־נאכטס קומט פאר א פייערליכער באנקעט אין דער וואוינונג פון א בעקאנטען מזרחי־עסקן פאר א ענגערן קרייז פון די היגע רעליגיעז־נאציאנאלע קרייזען.

* * *

פון „מלבוש ערומים“

די פערוואלטונג פון דער געזעלש. „מלבוש ערומים“ איז צוגעטרעטען צו א בעקליידונגס־אקציע פאר יודישע קינדער.

די קינדער, וועלכע ווילען גענישען פון דער בעקליידונג דארפען זיך פערשרייבען אין לאקאל פון דער געזעלשאפט, שענקיעוויטשא 3-5, פון זונטאג, ד. 1. נאוועמבער ביז דעם 8. נאוועמבער אין די שעה׳ן פון 6–7 (זונטאג פון 5–7 אווענד).

די קינדער, וועלכע לערנען זיך אין שולען דארפען מיטברענגען א צייגניש פון שול־לייטער.

Doktór Z.
HENRYKOWSKI
ספעציעל־ארצט פאר מענער - שוועכע. וועגערישע און הויט־קראנקהייטען
טראוגוטא 9, טעל. 262-98
נעמט אן פון 8—1 און פון 5—9 אווענד
זונטאג פון 9 פריה ביז 12.30 מיטאג
פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע־פרייזען

מוזיקאלישע נאטיצען

ווינער „זענגער־קנאבען“

דאס ערשטע מאל ווען די זינגער־קנאבען זענען געקומען פון ווין איז עס געווען א גרויסע מוזיקאלישע איבערראשונג, ממש א סיורפריז פון אייגענארטיגער מוזיקאלישער בעדייטונג, קינדער מיט ברילאנטען־שטימען, מוזיקאליש־אויסגעביל־דעטע — האבען געזונגען ווי מלאכים, אכטשטימיגע, זעקס־שטימיגע און פיר־שטימיגע קאמפאזיציעס פון די אלטע איטאליענישע און דייטשע מייסטער מיט אזוי־פיל קינסטלערישען שוואונג, ר טמיש, מיט די שענסטע דינאמישע פערצירונגען מ׳האט געשטוינט און בעוואונדערט די גרויסע קונסט פון קליינע זינגענדיגע קינדער, דאס איז נישט קיין וואונדער, דאס זענען דאך ווינער קינדער, וויען — די מוזיקאלישע קולטור־וויג פון ליד און געזאנג.

און איצט? איצט איז וויען א קאקעטירענדע שוועסטער פון בערלין און ביסלעכווייז פארלירט זי די אייגענשאפט אלס מוזיקאליש־זינגענדיגער צענטער, איצט זענען צו אונז געקומען די ווינער קינדער, מ׳זארגע, דארינקע אה׳שט מען און דאך געזונגען, זיי האבען אבער געזונגען, ווי פערשלאפענע, ווי מידע וואנדער־קינדער. אביסעל אויפגעלעבט זענען זיי געווארען פון די זונגענדיגע איינאקטער פון שטרויס און שובערט, דא האבען זיי אביסעל אויפגעמונטערט דעם עולם מיט זייער בעסערען שפילען ווי זינגען, דא האבען זיי געוויזען, אז זיי זענען מעהר שוישפילער־קינדער ווי זינג־קינדער.

שוישפיל — דאס איז דאך דער איצטיגער דעוויז פון בערלין און וויען, אין די איינאקטיגע זינג־פיעסען, וואו מ׳דארף פאכען מיטן שווערדעל, האבען זיי געוויזען, אז די ערציהונג און ענטוויקלונג אין געריכטעט אויף דעם דאזיגען וועג, און דעריבער האבען מיר אין די זינגער־קנאבען קיינע זינגער־קנאבען פון אמאל נישט געזעהען...

מאוריצי לעוואק אין „הזמיר“

מאוריצי לעוואק האט זיין גאנץ לעבען געווידמעט דער מוזיקאלישער טעטיגקייט, א רייהע יאהרען האט מען איהם שטענדיג געזעהען ביי קאמער־מוזיק, סאלאן־מוזיק און סימפאנישער מוזיק, ווער געדענקט נישט לעוואקס סאלא אין „סעכערעזאדע“ פון רימסקי קארסאקאוו און אין אנדערע מוזיקאלישע לייסטונגען? איצט איז ער שוין דערדריקט דורך זיין מאטעריעלער לאגע און האט אפילו נישט מיט וואס צו פאהרען נאך תל־אביב, וואו ער איז אנגאזשירט געווארען אין הובערמאנס סימפאנישען ארקעסטער, דער לעצטער ליכטיגער שטראהל און האפנונג צו וואס א מוזיקער קען דערגרייכען, פער־שטענדליך וויל מען איהם קומען צו הילף אין דער פארם פון קאנצערט־פעראנשטאלטונגען, אזא קאנצערט האבען מיר געהאט אין „הזמיר“, וואו די בעסטע שפילענדע און זינגענדע קרעפטען אויסער איהם האבען איהם מיט פערעהרונג מיטגעווירקט

די קרעפטען קען מען ביי אונז אין שטאט: דאס זענען קודם־כל מאריא דאלסקא די שטאט און שטאט־זינגערין, וועלכע מ׳האט ממש נישט געוואלט ארפלאזען פון דער עסטראדע, אלי די־מאנט, א נייע פאר אונז זינגערין, וועלכע האט זיך גארנישט צו שעהמען אויפצוטרעטען אפטער. א גוטע סאפראן־ שטימע פון אנגענעהמען טעמבער, זינגט הארציג, אבער ווייל זי טרעט אויף זעלטען זינגט זי די ערשטע עטליכע טאקטען נאך מיט טרעמע, און דאן הענריק פעפער מיט זיין פראכט־באריטאן־שטימע, וועלכע האט נאך דאסמאל בעסער געקלונגען אין „הזמיר“־זאל ווי אין פילהארמאניע, ה׳ פעפער האט דאסמאל צוגעגרייט א פראגראם פון אינהאלטסרייכע אריען און לידער, וועלכע זענען ווערט געהערט צו ווערען אין גרעסערע קאנצערטען און געהאט א גרויסען בייפאל, מוזענדיג ביסירען די לעצטע לידער.

אפרים צימבאליסט

און איצט קומט די קרוין פון די קאנצערטען, צימבאליסט איז איינער פון די 4 גרויסע פייער־זיילען, וועלכע לייכטען אויפ׳ן פירמאמענט פון די ריינע פידעל־קונסט אויף לאנגע דורות: בראניסלאוו הובערמאן, יהודה מענוחין, נאטאן מילשטיין און אפרים צימבאליסט זענען די 4 געטער, וועלכע קיין נאציזם און ראסיזם וועלען אין לעבען נישט בייקומען.

גליקליך איז א רעצענזענט צו שרייבען איבער דעם גאט־געבענשטען קינסטלער, איבער וועמענס אויפטריט דא ביי אונז מיט אן ערך 27 יאהר צוריק אין גרויסען טעאטער, האט געוואגט צו זאגען, אז ער איז איינער פון די גרעסטע קינסטלער, דעמאלס האט מען דאס אנגערופען א חוצפה דיגע דרייסטקייט, מיר חזרן איבער, ווי גליקליך איז א רעצענזענט, אז די דרייסטקייט איז מקוים נאך אין גרעסערען פערנעהם — און אזא פערנעהם, אז ער איז צוגערעכענט צו די גרעסטע דריי דער־מאנטע קינסטלער.

איבער צימבאליסטס קונסט איז באנאל צו שרייבען די סופערלאטיווען וואס און ווי אזוי ער שפילט, עס איז גענוג צו זאגען, אז צימבאליסטס קונסט מאכט אזא ווירקונג דורך איהר שעהנקייט און מעכטיגער גרויסקייט, אז מען קען לאנג און לאנג דאס נישט פערגעסען ווי מען פערגעסט נישט דעם רושם וואס עס מאכען זיינע דריי גרויסע חברים, איינציג־אליין שטעהענדע אין זייער ארט, הובערמאן, מענוחין און מילשטיין..

D—ski.

טעאטער, מוזיק און פערזוויילונג (קאמוניקאטען)

פייערליכע פרעמיערע פון „רחלים קינדער“ מיט לוסי און מישא גערמאן

היינט דאנערשטאג הויבען זיך אן די גאסטשפילען אין טעאטער „ראזמאיטאשטשי“ פון די אמעריקאנער קינסטלער לוסי און מישא גערמאן, וועלכע זענען גוט בעקאנט דעם לאדזער טעאטער־עולם פון זייערע אויפטריטען מיט 3 יאהר צוריק אין דער פיעסע „מאמע און שוויגער“. איצט הויבען אן די קינסטלער מיט א נייער אינטערעסאנטע פיעסע א. נ. „רחל׳ס קינדער“, וועלכע איז געשפילט געווארען אין אמעריקא 2 סעזאנען.

בילעטען פערקויפטע אויף דעם 23־טען זענען גילטיג היינט דעם 29־טען. מארגען קומט פאר די פרעסע פארשטעלונג.

פון שטאטישען טעאטער

היינט 8.30 אווענד ווערט געשפילט די טראגעדיע פון יוליוש סלאוואצקי „מאזעפא“ מיט יוליוש אסטערווע אין דער הויפט־ראל.

ראדיא־פראגראם

דאנערשטאג דעם 29־טען אקטאבער

6.33 גימנאסטיק, 6.50 מוזיק (פליטען). 7.15 ידיעות, 7.35 מוזיק (פליטען), 8 אודיציע פאר שולען, 11.30 מוזיק. פריהמארגען פאר שול־יוגענד, 11.57 צייט־סיגנאל, 12.03 פאפולערער קאנצערט, 12.40 דאן־כאר (פליטען), 12.50 ידיעות, 1 „קאנצערט זשיטשען“. 2.57 לאדזער בעריכט“, 3.05 ווירטשאפטליכע ידיעות, 3.15 רעקלאמע־קאנצערט, 3.40 פון די פוילישע קלאנג־פילמען, 4 מוזיק, 4.35 סימפאנישער קאנצערט, 5 „די ארבייטער אין דייטשלאנד“ — רעפארטאזש, 5.15 פארזעצונג פון קאנצערט, 5.50 „בוך און וויסען“, 6 אקטועלער שמועס, 6.10 ספארט, 6.20 וואלצען (פליטען), 6.50 אקטועלער שמועס, 7 פארטעפיאן - קאנצערט, 7.35 קאנצערט, 8.30 רעפארטאזש, 8.45 אווענד־ידיעות, 8.55 אקטועלער שמועס 9 קאנצערט, 10.10 טאנץ־מוזיק פון דער צוקערניע „זשעמיאנסקא“

Dr. med. Trepman
ספעציאליסט פאר טריפער, סיפילים און הויט־קראנקהייטען.
בעהאנדלונג פון מענער־שוועכע.
זאוואדזקא 6, טעל. 234-12
נעמט אן פון 8–11 נאכמ. און פון 6–8 אווענד.

Dr. med.
Sadokierski
כירורג פון ציינער און יאסלעס
האט זיך איבערגעצויגען אויף
Piotrkowska 56, tel. 129-77.

עפאפיי פון העלדישקייט און אפפערונג! — היינט און פאלגענדע טעג! — „BANDERA“ (די פאהן)
ANNABELLA, JEAN GABIN :אין די הויפט־ראלען — J. Duvivier :רעזשי. גרויסע דראמע פון לעבען פון שפאנישען פרעמדען־לעגיאן. אויסערדעם: עפאכע־ערפינדונג אין קינא! „AUDIOSKOPICKS“ צו זעהען דאס בילד זענען נויטיג ספעציעלע ברילען, וואס מ׳בעקומט ביי דער קאסע פאר 5 גראשען. ערשטער אריגינעלער פלאסטישער פילם!
אונזער דעוויז: די נידריגסטע פרייזען! די בעסטע בילדער! פרייזען פון די פלעצער אויף אלע סעאנסען פון 54 גר.

קלאנג־קינא
CAPITOL
זאוואדזקא 16

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראלאג
ספעצ. פאר נירען בלאז און אורין־קראנק.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעמט אן פון 9-11 און פון 6-8 אווענט.
צוריקגעקעהרט

DR.
Michał URBACH
נערוועז און אינערליכע קראנק. הייטן און פיזיקאלישע טעראפיע
נעמט אן פון 1–2 און פון 5–7 נאכמ.
Zawadzka 15 m. 6 tel. 148-83

PRZETARG.

Zarząd Miejski w Łodzi ogłasza publiczny przetarg na wykonanie studni publicznej przy ul. Limanowskiego 90.

Oferty pisemne, odpowiadające treści kosztorysu ślepego, należy składać w Zarządzie Miejskim, Plac Wolności Nr. 14, III piętro, w pokoju Nr. 44, do dnia 31/X 1936 roku do godz. 11 rano, w kopercie należycie zamkniętej i zalakowanej, z napisem (wymienić roboty).

Szczegółowe informacje oraz ślepy kosztorys z warunkami przetargu otrzymać można w Wydziale Technicznym, Plac Wolności 14, II piętro, w pokoju Nr. 25. Otwarcie ofert nastąpi w tym samym dniu o godz. 12 w południe.

Wadium przetargowe zgodnie z przepisami w wysokości 250 zł. należy złożyć w kasie Zarządu Miejskiego, zaś kwit dołączyć do oferty.

Łódź, dnia 23 października 1936 r.

Zarząd Miejski w Łodzi.

קריינע אנאנסען
1 זלאטי אנ׳אנאנס ביז 15 ווערטער 1 זלאטי

צו פערדינגען וואוינונגען, שטיבען מיט קיכען און צוויי שטובען מיט קוכען, אויף א פאבריקס־לאקאל און א שאפע פון זאפארט, שוו. יאקובא 6. צו ערפאהרען ביי׳ם ווירט ראטבארד.

פערשידענעס

כ׳נעהם אן ארויסצונעהמען ארבייט אויף 4־ער שטריק־מאשינען, אפערטען אין אדמ. אונטער „M. T.“

דער ג׳ גנב, וואס האט נעכטען ארויסגענגב׳עט 2 שווארצע מארינארקעס פון פיעטריקאווער 35, ווערט געבעטען נעגען בעלוינונג אפצוגעבענען, עווענטועל קלינגען טעלעפאן 212-34. דיסקרעציע געזיכערט.

שרייבען שעהן און שנעל לערנט אויס דער בעוואוסטער קאליגראף ל. בערמאן אין 15 לעקציעס. אויך ווערט אויסגעלערנט שרייבען א גוטען יודישען בריף אין 20 טעג אפילו דעם וואס קען גארנישט שרייבען. די עלטער שפילט נישט קיין ראלע. אלעיע 1־טער מאי 4 ביי ליפשיץ.

פרייע פאסטענס

שניידער־ארבייטער און כאלופניקעס פון מענער בעשטעלטען פאך ווערען געזוכט. צו מעלדען זיך יעדען אווענד פון 8 ביז 10 א זייגער אין שניידער־צעך, וואלטשאנסקא 27.

האנד־זאקענמאכער מיט 120־ער מאשינדלעך אויף 108, 110, 112 און 100, 90 נאדלען געזוכט. צו מעלדען קאמיענא 5, ביי מאנדעלבוים, פראנט, 1. שטאק.

ראקאלען

א בעקוועהם ארט אויף א פראצאווניע, קען זיין אויף פערשיד. ארבייט. איך וויל קויפען א שאפע־קוך אין גוטען צושטאנד. צו ערפאהרען פאלודניאווא 34 וואוינונג 34.

זייבטיג פאר דאמען פאר 2 זל. ווערען איבערגעפ־מאכט די עלטעסטע היטען אויף גאנץ ניי ווי אויף נייע היטען צו 3.50
„TOLA“
25 Zawadzka 25

רעטשניצע
פאר וועבערישע־קראנקע מענער - שוועכע און הויט־קראנקהייטען
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
פיעטריקאווער 45
טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אווענד.
פרויען און קינדער נעמט אן א פרוי־דאקטאר פון 11-1 און פון 5-7 אווענד.
א בעראטונג 3 זל.

Dr. med.
J. Nadel
ספעציאליסט פון אקושעריע און פרויען־קראנקהייטען
אנדזשעיא 4, טעל. 228-92.
נעמט אן פון 10–12 און פון 5–7 אוו.
דער לעטשניצע בזשעזשינער 11 אין פון 12 ביז 1 בייטאג.

DR.
Daniel Kon
STERLINGA 5, tel. 228-08
אינערליכע און נערוועז־קראנקהייטען
עלעקטרא־טעראפיע
נעהמט אן פון 5–7 אווענד.

PrywatnePogotowie
„SZYBKA POMOC LEKARSKA“
tel. 15-111
BAŁUCKI RYNEK
(Zgierska 56)
Czynne przez całą dobę bez przerwy.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub. Redaktor odpowiedzialny: Chanon Kaufman
Czcionkami i druk. spółdz. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.